

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

**VÝRAZNÉ OSOBNOSTI OPERY
DIVADLA JOSEFA KAJETÁNA TYLA V PLZNI
NA POČÁTKU 21. STOLETÍ
DIPLOMOVÁ PRÁCE**

Bc. Kristýna Radačovská

Učitelství pro 2. stupeň základní školy, studijní obor Hudební výchova a Dějepis.

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Daniela Mandysová

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 15. dubna 2015

.....
vlastnoruční podpis

Obsah

Úvod.....	1
1 STRUČNÝ PŘEHLED HISTORIE PLZEŇSKÉ OPERY DO ROKU 2000	3
1.1 Období 19. století	3
1.2 Období 1. poloviny 20. století	4
1.3 Období 2. poloviny 20. století do roku 1989.....	5
1.4 Období po roce 1989 do roku 2000	6
2 PLZEŇSKÁ OPERA PO ROCE 2000	8
2.1 Období od roku 2000 do roku 2005.....	8
2.2 Období od roku 2005 do roku 2010.....	9
2.3 Období od roku 2010 do současnosti	9
2.4 Koncepce vedení opery DJKT pro léta 2014–2019 slovy Tomáše Pilaře, uměleckého šéfa souboru opery	10
3 UMĚLECKÉ PROFESE, NEZBYTNÉ K REALIZACI OPERY (VÝBĚR).....	14
3.1 Operní pěvec / pěvkyně	14
3.2 Operní režisér	14
3.3 Dirigent.....	15
3.4 Sbormistr	16
3.5 Dramaturg.....	17
3.6 Šéf souboru opery.....	18
4 VÝRAZNÉ OSOBNOSTI OPERY DJKT V PLZNI NA POČÁTKU 21. STOLETÍ.....	19
4.1 sólisté a sólistky.....	19
4.1.1 tenor.....	19
Jan Adamec.....	19
Rafael Alvarez	21
Aleš Briscein	24
Miroslav Kopp.....	26
Tomáš Kořínek	29
Plamen Prokopiev.....	31
Richard Samek.....	34
4.1.2 baryton.....	36
Dalibor Tolaš	36
4.1.3 bas.....	38
Pavel Horáček.....	38

Jevhen Šokalo (Yevhen Shokalo).....	41
Jan Štáva	43
4.1.4 soprán	46
Valentina Čavdarová (Valentina Chavdarova).....	46
Iveta Koppová Žižlavská	48
Radka Sehnoutková	50
Ivana Šaková.....	53
Ivana Veberová.....	55
4.1.5 mezzosoprán, alt	57
Jana Foff Tetoutová	57
4.2 operní režiséři	59
Tomáš Pilař.....	59
4.3 dirigenti.....	62
Petr Kofroň	62
Ivan Pařík.....	65
Jiří Štrunc.....	67
4.4 sbormistři	69
Zdeněk Vimr.....	69
4.5 dramaturg.....	71
Zbyněk Brabec.....	71
4.6 šéfové opery.....	74
Závěr	75
Resumé.....	77
Seznam použité literatury a pramenů	78
Seznam příloh	80

Úvod

Od útlého dětství mne provázela hudba nejen lidová a populární, ale i klasická. Během studia zpěvu na konzervatoři v Plzni jsem měla možnost hlouběji proniknout do světa opery, a tak začal můj sen o opeře, který se brzy stal skutečností. Od roku 2009 jsem členkou operního sboru Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni. Práce spojená s aktivním prožitkem hudby na prknech divadla mne okouzila, a proto jsem se rozhodla naše divadlo ještě blíže poznat prostřednictvím své diplomové práce. Jako téma jsem si vybrala živé vzory svého oboru, tj. výrazné osobnosti, podílející se na vzniku a následné realizaci operního představení. Historicky starší období činnosti opery ve městě Plzni považuji za dostatečně zmapované, naopak současná éra, tj. období mezi lety 2000–2015, popsána není.

Nejprve se zaměřím na jednotlivé epochy v pětiletých cyklech. Pomocníkem k pochopení charakteristických rysů a zvláštností jednotlivých období mi budou ročenky Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni.

Následně blíže rozeberu charakteristické rysy práce jednotlivých uměleckých profesí, které považuji za stěžejní při vytváření operních představení a jejich úspěšné každodenní produkci.

Poté se budu soustředit detailně na každé představení souboru opery DJKT a začnu sbírat data o účasti jednotlivých sólistů, dirigentů a režisérů. Jistě bude zajímavé zjištění četnosti obsazování jednotlivých osobností do představení v průběhu patnácti let. Na základě těchto skutečností, rozhovorů se svými kolegy a kolegyněmi v jednotlivých profesích, kteří jsou v DJKT zaměstnáni déle než já, a mých zkušeností a znalostí operních představení v našem divadle, vyberu jména osobností, kterým se budu dále ještě více věnovat.

Hlavní část mé diplomové práce bude tedy věnována výrazným představitelům plzeňské opery na prahu 21. století. Jelikož je divadlo mým druhým domovem, jsem zde dokonce častěji než s rodinou a mám opravdu velmi blízký vztah s řadou svých spolupracovníků, tvoříme jakousi velkou rodinu. Jestli to bude možné, ráda bych s každou osobností, které se budu podrobně věnovat, uskutečnila osobní rozhovor. Kromě všeobecně známých dat se budu snažit získat odpovědi na mnohé další otázky, týkající se nejen hudebního života, ale i vlastních názorů a zajímavostí a přiblížit tak dané osobnosti

nevšedním způsobem. Velmi se na tuto práci těším. Věřím, že bude zajímavá a podnětná nejen pro mne, ale i pro všechny, kteří se rozhodnou si přečíst její výsledek, tj. moji diplomovou práci.

1 STRUČNÝ PŘEHLED HISTORIE PLZEŇSKÉ OPERY DO ROKU 2000

1.1 Období 19. století

Dějiny plzeňského divadelnictví, se kterým je neoddělitelně spojena plzeňská opera, jsou na poměry krajského města velmi dlouhé a bohaté. Vždyť první představení, byť hraná v němčině, jsou datována již koncem 18. století. První česky hrané představení se odehrálo v roce 1818.

První hudebně-dramatická tvorba byla v Plzni realizována ve 30. letech 19. století, po otevření divadelní budovy. Stála na rohu dnešní Riegrovy ulice a sadů Pětatřicátníků. Operní představení (koncertní provedení) v užším smyslu začala v 60. letech 19. století. Podstatnou roli v tomto kulturním rozmachu hrál pěvecký spolek „Hlahol“ (založen roku 1862) a externí pražští umělci.

Pravidelná operní představení byla realizována po osamostatnění českého operního souboru v roce 1868. Tento první mimopražský operní soubor vedl Pavel Šanda. Byl doplněn menším orchestrem a sborem. Opera zahájila oficiálně činnost 28. září 1868 představením *Trubadúr* G. Verdiho.

V 70. a 80. letech 19. století byly realizovány převážně operetní kusy (např. Offenbachova a Straussova díla). Léta 1880–84 jsou dokonce označována za období stagnace¹. To ovšem neplatí pro druhou polovinu desetiletí, kdy pod vedením Jana Pištěka došlo k významnému posunu. Byla uvedena Bizetova *Carmen* nebo Smetanovy *Dvě vdovy*. V roce 1886 byla kompletně nastudována *Prodaná nevěsta*, pro Wagnerův *Lohengrin* byl značně posílen orchestr. Přestože umělecká kvalita šla výrazně vzhůru, došlo k poklesu návštěvnosti.

Po roce 1890 byla již plzeňská opera stabilizovaná a umělecky na výši. Byly uváděny tituly jako Smetanovo *Tajemství* (1893) nebo Verdiho *Aida* (1897). V tomto období opereta zcela ustoupila opeře.

¹Hučín, Ondřej. *Profil opery – Divadlo Josefa Kajetána Tyla* [online]. c2015, [citováno 2015-01-15]. Dostupné z: <<http://www.djkt-plzen.cz/cz/opera/profil-souboru>>.

1.2 Období 1. poloviny 20. století

V roce 1902 bylo otevřeno nové divadlo v novorenesančním stylu. Při slavnostním otevření divadla 27. září byla úvodním představením opera Libuše Bedřicha Smetany.

V souvislosti se společenským klimatem a již zcela probuzeným národním vědomím byly počátkem 20. století velice často uváděny české operní kusy: Smetana, Kovařovic, Foerster, Dvořákovy opery Čert a Káča (1903), Dimitrij (1904), Rusalka (1904) a Jakobín (1907) atd.

V roce 1911 došlo ke stávce orchestru kvůli nevyhovujícím ekonomickým podmínkám. To postihlo hlavně činnost opery, jejíž místo nahradila opereta a zábavné programy. Další velká krize postihla nejen plzeňskou operu, ale i celé divadlo za světové války. V letech 1914–15 byl operní soubor pravidelně rozpouštěn. I přes tyto potíže byly koncem války realizovány opery, ve kterých vystupovala legendární Ema Destinová (Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše v roce 1918).

Období I. republiky bylo hned zpočátku poznamenáno požárem skladiště dekorací (začátek sezony 1922/23). To ovšem vedlo ke zvýšení úrovně dekorací a také došlo k technické modernizaci jeviště.

Ve 20. letech byla jádrem opery česká tvorba. Mezi roky 1924–26 byla uváděna souborně díla Dvořáka, Fibicha a Smetany. Přes takto náročný program byly inscenovány soudobé novinky (např. Káča Kabanová Leoše Janáčka), ale i světová díla Pucciniho, Mozarta, Verdiho aj. Specialitou bylo zaměření na opery Julesa Masseneta. Jeho Thais si odbyla v roce 1924 československou premiéru.

Období 2. světové války je obdobím, kdy byla uváděna z pochopitelných důvodů klasická česká díla a také soudobá operní tvorba. Plzeňské divadlo bylo vlivem válečných událostí v září 1944 uzavřeno.

Poválečné období bylo opět naplněno českými tituly, což odráželo atmosféru doby a ono vlastenecké vzepjetí.

1.3 Období 2. poloviny 20. století do roku 1989

Komunistický převrat v únoru 1948 a následné změny poměrů v celé zemi ovlivnily i rozsah a podobu uváděných děl. Hrála se dál česká díla (Smetana, Dvořák, Janáček), komická opera Mozarta a Rossiniho, přibyla výrazně díla ruská (Čajkovskij, Musorgskij). Tlaku na uvádění oficiálně protežovaných děl nebylo příliš ustupováno, a tak byl realizován pouze jeden sovětský titul (Julij Mejtus: Mladá garda, 1952). Nový politický režim se projevoval hlavně zásahy do inscenační práce. Byl kladen důraz na realistické výrazy scén a celá interpretace českých klasických oper byla podřízena „nejedlovské“ interpretaci.

Od poloviny 50. let došlo přece jen k určitému uvolnění ze svazujících, politicky motivovaných nařízeních a směrnic a s tím k zajímavějším inscenacím a dramaturgii. Toto období, spojené s osobností dirigenta Bohumíra Lišky, je specifické originální a odvážnou dramaturgií. Hrála se nejen klasická díla známých autorů, ale i moderní opery představitelů české hudby 20. století. Většina z nich byla v Plzni uvedena poprvé: Plameny Jana Hanuše (1956), Enšpígl Otakara Jeremiáše (1962), Jak lidé žijí Bohuslava Martinů (1964), ze zahraničních děl Prokofjevův Hráč (1957), Brittenův Albert Herring (1958), Ravelovo Dítě a kouzla (1961), Dobrý voják Švejk Roberta Kurky (1960).

Přestože je období od konce 60. let až do pádu komunistického režimu některými autory² charakterizováno jako období dramaturgické originality i výjimečné kvality hudební interpretace, stále bylo pod ideologickým tlakem vládnoucí KSČ. V bilančním almanachu z poloviny 70. let uvádí tehdejší umělecký ředitel DJKT Zdeněk Zouplna tento text, plný prázdných ideologických proklamací: „*Spojení uměleckých pracovníků divadla s dělnickou třídou, našich souborů a našich brigád socialistické práce s dělníky v závodech, s pracovními kolektivy i s celým závodem, uzavírání družebních smluv, to všechno jsou doklady o nastoupení nové cesty, utváření nových postojů a společenské praxe, která provází naši každodenní činnost.*“³

² Hučín, Ondřej. *Profil opery – Divadlo Josefa Kajetána Tyla* [online]. c2015, [citováno 2015-01-15]. Dostupné z: <<http://www.djkt-plzen.cz/cz/opera/profil-souboru>>.

³ BRAŠNA Václav. *Divadlo J. K. Tyla v Plzni, nositel Řádu práce 1965–1975*, Západočeské nakladatelství, 1976. 7 s.

Také je faktem, že normalizační čistky v letech 1970–1971 plzeňské divadlo personálně velmi poškodily. Mezi roky 1970–1990 se vystříдалo sedm různých ředitelů.⁴

Činnosti operního souboru byla poznamenána v 80. letech probíhající rozsáhlou rekonstrukcí divadla. V letech 1980–1986 byla představení realizována v Komorním divadle.

Znovuotevření divadelní budovy bylo událostí sezony. 15. února zazněla Smetanova *Prodaná nevěsta*. „*Památnost chvíle podnítila soubor k vrcholnému výkonu, burácely ovace.*“⁵

Zrekonstruovaná budova přinesla ovšem i nečekané komplikace. Nové akustické parametry byly zpočátku zdrojem výrazných obtíží pro orchestr, sbor i sólisty.

Hrály se méně obvyklé kusy (Haydnův Svět na měsíci) nebo původní novinky, uváděné vůbec poprvé (např. *Rybáři v síti* Ilji Hurníka).

Události listopadu 1989 velmi ovlivnily chod nejen opery, ale celého divadla. Pod vlivem pražských událostí byl ustaven „Stávkový výbor“. Docházelo ke sporům mezi stávkujícími a ZO KSČ, nakonec začalo docházet ke sporům i mezi zaměstnanci DJKT, kteří byli členy KSČ. Ve dnech 20.–21. listopadu 1989 bylo divadlo dokonce rozhodnutím tehdejšího ředitele Jiřího Pomahače uzavřeno a před budovou Komorního divadla hlídkovaly Lidové milice.⁶

1.4 Období po roce 1989 do roku 2000

Hned po Sametové revoluci v listopadu 1989 došlo k výměně ředitele DJKT. Už 3. ledna 1990 se ředitelem stal Mojmír Weimann⁷. S touto změnou je spojen i nástup nového šéfa opery Ivana Paříka, dosavadního dirigenta. Ten soubor řídil do podzimu 1996.

Isolace od světových trendů a nových stylů změnou politické situace skončila a mohlo dojít ke změnám, které plzeňské opeře a její podobě pomohly chytit svěží vítr. Petr Kofroň, který vedl operu DJKT v druhé polovině 90. let, popsal situaci následovně: „*V 90.*

⁴ CHLÁDKOVÁ, Jana. Divadlo J. K. Tyla, Západočeské nakladatelství, 1991. ISBN 80-7088-042-2. s. 8.

⁵ CHLÁDKOVÁ, Jana. Divadlo J. K. Tyla, Západočeské nakladatelství, 1991. ISBN 80-7088-042-2. s. 61.

⁶ CHLÁDKOVÁ, Jana. Divadlo J. K. Tyla, Západočeské nakladatelství, 1991. ISBN 80-7088-042-2. s. 10.

⁷ CHLÁDKOVÁ, Jana. Divadlo J. K. Tyla, Západočeské nakladatelství, 1991. ISBN 80-7088-042-2. s. 7.

letech se v plzeňské opeře začaly projevovat některé nové tendence, které se ve světovém kontextu prosadily mnohem dříve, ale i u nás tu a tam probleskovaly od 2. světové války. Především jde o uchopení opery jako hudebně-divadelního žánru s tím, že je jakoby akcentováno slovo divadelní. Je to však nerovnováha jen zdánlivá, neboť inscenování české opery zejména v 70. a 80. letech se ustálilo spíše v kostýmované koncertní podobě, z hlediska divadla výkladově naprosto vágní.“⁸

Toto období je také zajímavé tím, že vzrostly tlaky na tzv. autentickou interpretaci. To se nejviditelněji projevilo ve zvýšeném počtu oper hraném v originálním jazyce. Došlo k upřednostnění ideje, že hudba je s původním libretem těsně svázána, čehož s přeloženým textem jde dosáhnout obtížně.

Šéf opery Petr Kofroň v té době také nastínil možnosti dalšího vývoje jevištní podoby ve čtyřech bodech. Prvním je radikální inscenace pomocí upravené operní hudby, podložené novým libretem. Další možností podle Kofroně byly návraty k autentické divadelní interpretaci včetně původní výpravy. Třetí variantu navrhoval jako absolutní abstrakci formou pohybového divadla. Poslední variací bylo provedení s maximálním důrazem na hereckou složku. To by vedlo k podobě „zpívané činohry“.

Koncem 90. let byla uváděna nová díla, mimo „stereotypní dramaturgii“. Např. Postilion z Lojimeau Adolpha Charlese Adama nebo Salieriho Catilina.

V této době již působili v plzeňské opeře osobnosti, které naprosto zásadně ovlivnily podobu celého tělesa později, počátkem 21. století. Nejde jen o vedení opery, případně sólisty a sólistky. I mnozí tehdejší členové sboru působí aktivně i v roce 2015.

⁸ ICHOVÁ, Eva. Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 1995–2000. Plzeň: DJKT Plzeň, 2001. s. 23.

2 PLZEŇSKÁ OPERA PO ROCE 2000

2.1 Období od roku 2000 do roku 2005

Chronologicky zlomový přechod do 21. století, resp. 3. tisíciletí, nebyl pro plzeňskou operu nijak převratným. Šéf opery Petr Kofroň dál pokračoval v naplňování svých vizí, s nimiž vedení v září 1996 přebíral. Šlo především o další zkvalitnění hudebního nastudování, pěveckých výkonů i o hledání nových inscenačních možností pro moderně pojatou operu.

Jeho neotřelé nápady a odvaha se projevíly v inscenaci Foersterova Blouda, kterou nastudoval Michal Dočekal. Ten neměl do té doby s operou žádné větší zkušenosti. V té době začal dramaturgický seriál pozapomenutých českých oper. Ať to byla již rozporuplně přijímaná Fibichova Šárka nebo Ostrčilovy Kunálovy oči, případně Novákova Lucerna.

Zajímavé režisérské počiny realizoval Karel Brožík (Hubička, Ariadna na Naxu), Martin Čičvák (Julie, resp. Montekové a Kapuleti, Únos ze serailu), Jan Štycha (Madama Butterfly, Evžen Oněgin), Zdeněk Plachý (Síla osudu), Jan Burian (Lucerna) nebo Ondřej Hučín (La Traviata, Čert a Káča).

Největších úspěchů překvapivě dosáhli tehdejší absolventi operní režie: Jiří Heřman (Samson a Dalíla, Bludný Holanďan) a Daniel Balatka (Prodaná nevěsta, Werther). Měli úspěch nejen u publika, ale i u odborné kritiky⁹.

Petr Kofroň stabilizoval operní soubor – jak sbor, tak orchestr. Dobrá úroveň sboru byla zásluhou sbormistra Zdeňka Vimra. V létě 2004 nastoupil na pozici šéfa opery zkušený dirigent Jan Zbavitel. Ten začal sázkou na jistotu. Režie svěřil do rukou zkušených profesionálů Josefa Nováka (Příhody lišky Bystroušky) a Jana Buriana (Trubadúr). Poslední inscenace sezony 2004/05 byla režírována tehdejší absolventkou operní režie JAMU Magdalenou Švecovou. Šlo o Donizettiho Dona Pasquala.

Velmi podstatnou vlastností operního souboru bylo, že se mohl opřít o své domácí sólisty, kteří byli u publika oblíbení (Jana Tetourová, Valentina Čavdarová, Helena Janečková, Ivana Šáková, Jan Adamec, Zbyněk Brabec, Miroslav Kopp, Plamen Prokopiev, Dalibor Tolaš, Pavel Horáček, Tomáš Jindra nebo Jevhen Šokalo). Tehdy také začali vystupovat později publiku velmi dobře známí interpreti (Tomáš Kořínek, Jiří Hájek, Radka Sehnoutková).

⁹ ICHOVÁ, Eva. Divadlo Josefa Kajetána Tyla 2000–2005, Plzeň: DJKT Plzeň, 2006. s. 23.

2.2 Období od roku 2005 do roku 2010

Toto období by se dalo charakterizovat oním otřepaným heslem „mládí vpřed“. V tehdejších almanachu se uvádí: „*V operním souboru se nepřehlédnutelně prosazuje nastupující generace. Ať už se jedná o pěvce ve stálém angažmá nebo o hosty, zdá se, že všude, kde to jen trochu jde, se plzeňský operní repertoár opírá o mládí. Řada z těch, kteří se na jevišti Velkého divadla v posledním pětiletí objevili či objevují, patří už dnes k celostátně uznávaným nadějím.*“¹⁰ K již známým zpěvákům přibyli například Richard Samek a Petra Šimková Alvarez.

V roce 2006 došlo ke změně na postu šéfa opery. Jana Zbavitele vystřídal Jiří Pánek. Významným byl i příchod dirigenta Ivana Paříka. V hodnotícím almanachu je oceněna práce sbormistra Zdeňka Vimra. Operní sbor byl hodnocen těmito slovy: „*Právě u práce sbormistra a především u práce operního sboru je třeba se při tomto přehledu zastavit. V průběhu posledních let se v DJKT podařilo vybudovat sbor, který sice není souměřitelný se špičkovými českými tělesy počtem členů, ale svými výkony ano. Jen díky tomu si mohla plzeňská opera troufnout na tak náročné tituly, jako byly Martinů Hry o Marii, Musorgského Boris Godunov, Smetanův Dalibor, Verdiho Nabucco, Čajkovského Panna Orleánská nebo Pucciniho Turandot.*“¹¹

2.3 Období od roku 2010 do současnosti

Heslem „mládí vpřed“ se řídí i následující období. Začalo se více myslet na mladého diváka a kromě hlavního jeviště Velkého divadla se začal více využívat krásný prostor foyer. V těchto prostorech se odehrála roku 2011 jako první opera pro děti Bastien a Bastienka (Wolfgang Amadeus Mozart). Tímto projektem, který měl za úkol přivést k opeře mladého diváka, se vzbudil zájem o další. Příležitost k tomu dostali mimo hlavní sólisty i členové sboru, kteří byli vybráni do sólových rolí těchto titulů. Z dalších to byla upravená inscenace O Rusalce Antonína Dvořáka v režii bývalé sólistky opery DJKT Lilky Ročákové Rybářové. Z dalších děl uváděných na jiné scéně, než je hlavní jeviště Velkého či Komorního divadla, byla roku 2013 opera Lidský hlas od Francise Poulenca. Tentokrát na scéně v klubu Komorního divadla. S otevřením Nového divadla roku 2014 a s využitím

¹⁰ *Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 2005–2010*. Plzeň: Divadlo J.K.Tyla, 2010, s. 9.

¹¹ *Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 2005–2010*. Plzeň: Divadlo J.K.Tyla, 2010, s. 9.

jeho Malé scény vznikla další krátká opera pro děti, a to Žvanivý slimejš, opět v režii Lilky Ročákové Rybářové.

V tomto období vzniklo také několik velkolepých představení, jako byl například Faust a Markétka (Charles Gounod) v režii zkušeného Jiřího Heřmana, či Kníže Igor (Alexandr Porfirjevič Borodin) v režii neotřelého Michaela Taranta. Z italských děl se opera ujala inscenací Giuseppe Verdiho, a to například La Traviaty nebo Rigoletta. Z děl klasických operet jsme se setkali s Netopýrem (Johann Strauss), Polská krev (Oskar Nedbal) nebo Čardášová princezna (Emmerich Kálmán). Významné byly také tituly Šaty, jaké svět neviděl (Jaroslav Krček) a Parodie (Gábor Kerek), nastudované v rámci festivalu opery v Maďarsku.

Výrazným hostem tohoto období je Eva Urbanová, která ztvárnila roli Giocondy (Amilcare Ponchielli – La Gioconda), Kostelničky (Leoš Janáček – Její pastorkyňa) či právě připravovanou Libuši (Bedřich Smetana – Libuše). K dalším výrazným osobnostem, které pravidelně hostují na prknech plzeňské opery, patří vynikající sopranistka Petra Šimková Alvarez se svým manželem Rafaelem Alvarezem (tenor) či čerstvý majitel ceny Thálie Aleš Briscein.

V posledních letech se čím dál více uplatňují mladé a nadějně tváře jak u sólistů, tak u režisérů. Souvislost to bude zřejmě mít i s novým šéfem opery, kterým se stal na počátku sezóny 2014/2015 mladý Tomáš Pilař a předvedl se v úspěšných režiiích dvou titulů – Aida (Giuseppe Verdi) a Voják a tanečnice (Bohuslav Martinů). V současné době se souborem opery nastudovává Smetanovu Libuši, a to ve spolupráci s ředitelem DJKT Martinem Otavou. Jedním z cílů Tomáše Pilaře je snaha o postupné rozšíření návštěvníků operních představení o skupinu diváků do 35 let. Celková koncepce současného vedení opery pro nastávající období je obsahem následující kapitoly.

2.4 Koncepce vedení opery DJKT pro léta 2014–2019 slovy Tomáše Pilaře, uměleckého šéfa souboru opery

Operní divadlo v Plzni v mém pojetí má být jako mladý, zábavný a atraktivní společník, který má úctu k minulosti a je otevřen budoucnosti.

Profil

Plzeňská opera jako jedna z největších regionálních scén tohoto typu v Česku je charakteristická především vysokým počtem repríz všech nových inscenací, a to vzhledem k rozsáhlé cílové skupině abonentů, kteří tvoří více než polovinu jejího publika. Mým cílem je rozšířit návštěvnickou základnu o publikum o celoevropsky problematickou skupinu diváků do 35 let, a dále o mimoregionální publikum včetně publika ze zahraničí. Toho chci docílit jak dramaturgií zahrnující tituly ve střední Evropě unikátní nebo atraktivní, tak i soustavnou prací na propagaci oper moderními prostředky. Mimo běžný repertoárový provoz tak kladu důraz na zájezdovou činnost, off-program, koncertní činnost, site-specific produkci a v neposlední řadě profesionální a atraktivní doprovodné složky představení (nový formát programu s libretem, muzikologickou a historickou studií, propagační tiskoviny či vizualitu plakátů).

Dramaturgie

Opera bude respektovat nařízené množství premiér – čtyři velké tituly a jeden titul komorní a dále v liché kalendářní roky ještě navíc jeden titul klasické operety. Skladba repertoáru v mém pojetí bude pokrývat kompletní historii tohoto žánru a celosvětovou regionální příslušnost s mírnou převahou zařazování operní tvorby mezi léty 1850–1930 a velkým důrazem na operu českou. V každé sezoně se kromě toho objeví i opera žijícího skladatele, každé dvě sezony světová premiéra, kromě toho každou sezonu premiéra jednoho díla, které bude v Plzni uvedeno poprvé.

Velký důraz kladu na jednotný inscenační rukopis zdejší operní scény, který bude od roku 2016 charakteristický pro celý repertoár. Bude jej profilovat náročné, vizuálně výrazné divadlo západoevropského stylu jednadvacátého století, s důrazem na jednotu všech inscenačních složek, s progresivním přístupem k používání světla a ostatních technologií. Prostředkem mi pro to bude výběr inscenačních týmů z řad umělců, kteří tímto stylem pracují – v následujících sezónách to kromě mě jako režiséra jsou Jiří Heřman, Dominik Neuner, Martin Otava, Ivan Krejčí nebo Martin Glaser.

Ekonomika

Na straně příjmů budu (kromě obligátního zvyšování návštěvnosti na repertoárových reprízách) zařazovat mimořádná představení k volnému prodeji, obsazená uměleckými hosty ze zahraničí, na které bude nasazeno zvýšené vstupné. Kromě toho chci rozšířit zájezdovou činnost o zahraniční lokality – v nejbližší době Bad Elster nebo Budapešť, nicméně v jednání jsem s několika desítkami dalších zahraničních subjektů. Mezi výdaji je mimo mzdové náklady největší zátěží rozpočtu hospodaření s náklady na umělecké hosty – ať už režiséry, výtvarníky, zpěváky či instrumentalisty. Mým cílem je v první řadě maximální využití personálních zdrojů krytých mzdovými prostředky – tedy například důsledné využívání pěvců sboru s povinností sóla, dále zavedení nové pracovní pozice s označením „sólista opery s povinností sboru“ které umožní hrát vybraná představení bez jakýchkoliv dalších nákladů na externí umělecké hosty. V nákladech na externí pěvce a inscenátory směřuji k širokému rozvrstvení výše jednotlivých honorářů, aby bylo možné díky méně nákladným umělcům zařazovat mezi hosty i dražší umělce. Stejnou strategii volím i při hospodaření s výrobními náklady, kdy se jednotlivé inscenace liší v těchto hodnotách i o stovky procent. Mým cílem je tedy pomocí důsledně sestaveného různorodého rozpočtu docílit jeho vyváženosti.

Personální politika

Základním kamenem mého divadelnického přemýšlení je jednoznačně stálý a sehraný kolektiv s nadstandardními a korektními mezilidskými vztahy. Během prvního roku svého působení se budu snažit vyhnout jakýmkoliv zásadním personálním změnám a tyto změny provedu po roce až roce a půl svého působení, protože považuji za důležité je pečlivě připravit. Mým cílem je zachovat osmičlenný soubor sólových pěvců, který chci do budoucna profilovat jako prvooborový, přičemž takzvaný druhý obor bude kryt sólisty opery s povinností sboru. Sbor bude nutné z ekonomických důvodů v budoucnu redukovat o dva až tři úvazky a na vybraná představení najímat externí pěvce. Dirigentské pozice chci zachovat dvě s dalším půl-úvazkem asistenta dirigenta. Soubor orchestru právě prochází postupnou částečnou obměnou, přičemž některé méně frekventované nástrojové skupiny (klavír, přidané žestě...) chci dále krýt z externích zdrojů. Ve správě opery chci rozšířit úvazek dramaturga o polovinu, a pozici korepetitora opery rozšířit o obsluhu světelné inspicie.

Provoz

Přestože je současný stav provozu uspokojivý, chci po prvním roce ve své funkci provést určité změny. Například zavést soustavnou práci na udržování kvality repertoáru pomocí pravidelného průběžného oprašování, dále zavést dlouhodobé plánování prakticky všech složek a na všech úrovních, posílit kompetence tajemníků, usoustavnit kontakt s chorovody a vedoucími nástrojových skupin a v neposlední řadě posílit informovanost všech členů souboru o střednědobých a dlouhodobých plánech opery.

Budoucnost

Počínaje druhou sezonou mého působení se dramaturgie a inscenační přístup k novým titulům začnou stávat postupně náročnějšími, od čehož očekávám i postupnou transformaci diváckého pohledu, aby bylo možné v horizontu pěti let uvádět operu v nuancích evropské divadelní estetiky, což je cíl, který zahrnuje téměř všechny ostatní výše načrtnuté vize.¹²

„Chci, aby za pět let mého působení hrála plzeňská opera spokojenému a početnému nadregionálnímu publiku náročné a atraktivní inscenace. A po zavření opony, aby mělo všech 115 členů mého souboru pocit smyslu ze své práce.“

¹² PILAŘ, Tomáš. *Koncepce vedení opery DJKT pro léta 2014 – 2019*. Zkrácená verze, vytvořená pro potřeby této diplomové práce dne 5. 4. 2015.

3 UMĚLECKÉ PROFESE, NEZBYTNÉ K REALIZACI OPERY (VÝBĚR)

3.1 Operní pěvec / pěvkyně

Profese operního pěvce se za léta jistě velice změnila. Je samozřejmou povinností sólisty se nejprve naučit perfektně svůj part, aby si byl jistý po stránce intonační, rytmické, správnou výslovností cizojazyčných textů i všemi složkami pěvecké techniky. Na základě následné práce s dirigentem, pověřeným k nastudování opery, upravuje frázování, agogiku, výraz. Bohužel se může stát, že dirigent zásadně zasahuje do techniky zpěvu pěvce a nutí jej zpívat způsobem, který se mu bytostně přičí.

Po hudebním nastudování přichází na řadu scénické pojetí inscenace režisérem. Ten ve spolupráci s choreografem připravuje pěvci někdy příjemné, jindy perné chvílky zvládnutí požadovaného jevištního pohybu. Doba statických a patetických jevištních scén už je minulostí, naopak přichází více civilní herectví. A tak se pro některé stává noční můrou množství téměř nezvládnutelných, často trhavých pohybů během árie, kdy pěvec věnuje více energie pohybu než zpěvu. Rovněž svižný taneček ambiciózního choreografa či běhání před nebo při zpívání může pěvcův výkon zcela pohřbít.

Je také smutnou realitou, že nejsou ctěny hlasové obory pěvců. Staří pamětníci s láskou vzpomínají principály divadel, kteří si pěvce vychovávali a také se o ně starali. Když například v jednom titulu přidělili pěvci obzvláště náročný úkol, v příštím jej neobsadili, nebo mu dali jen drobnou úlohu, aby si odpočinul a rozvrhnul své síly. Dnešní pěvci zpívají často každý den titulní roli na jiném místě v republice a nezbývá jim tedy popřát hodně sil a štěstí, aby jim hlas až do stáří vydržel a neskončili po několika letech s nevratným poraněním hlasového aparátu. Pokud si ale pěvec svůj obor uhlídá a rovněž rozumně přistupuje k množství nasmlouvaných představení, přináší zpívání obrovskou radost, které se nic nevyrovná. V divadle se čas někdy zastaví a rozzářený divák-posluchač je pak každému interpretovi výjimečnou odměnou.

3.2 Operní režisér

Práce operního režiséra začíná nejprve dramaturgickým formátem díla společně s dramaturgem nebo šéfem souboru. Podílí se na provozovacím formátu – tzn. zda se bude představení hrát s přestávkami, zda se bude v díle škrtat a na dalších dramaturgických

úpravách v jednotlivých dějstvích.

V případě režiséra to pak obnáší rozsáhlý výzkum. Snaží se obstarat si k jednotlivým titulům co nejvíce sekundárních materiálů, jak uměleckých, tak z oblasti historie. Dále se zaobírá řadou studií – například zkoumáním děl libretisty či hledáním určitých paralel mezi životem a daným dílem skladatele. Tímto způsobem se režisér snaží dostat co nejhluběji do partitury, aby pak pomohl divákovi pochopit, co se dílem snažil skladatel říct.

Dále se operní režisér věnuje samostatné kreativní práci, která souvisí s výtvarným pojetím (práce s výtvarníkem, světelným designérem, kostymérem). Opět ve spolupráci s výtvarníkem následuje tvorba konkrétních návrhů a jejich předání do výroby. Tu poté kontroluje a případně se podílí na úpravách. V další řadě je to participace na hudebním nastudování, aby přání dirigenta korespondovala s představou režiséra. Nejdůležitější je následně fáze samotného zkoušení se sólisty, operním sborem, komparesem, technikou atd. Nakonec přichází finalizace výsledného tvaru, kdy se vytváří světelný design, umístění adaptace do scény, a poté různé doprovodné aktivity k blížící se premiéře (tiskové zprávy, tiskové konference, propagační texty).

Optimální čas na oslovení operního režiséra ke konkrétnímu titulu bývá rok předem, aby byl s to se na svou práci dostatečně připravit.

3.3 Dirigent

Dirigent je člověk, který se zabývá vedením orchestru a zpěváků při interpretaci určitého hudebního díla. Práce operního dirigenta začíná prozkoumáním celé partitury určitého titulu, následně se ji musí celou naučit. To bývá nejtěžší a nejvíce časově náročný úkol.

Po těchto zásadních přípravách přichází na řadu práce s ostatními složkami souboru. Nejprve je to nastudování titulu s orchestrem. Ten se většinou na samostatné přípravě s dirigentem podílí zhruba tři týdny. Zkoušky bývají každý den od úterý do pátku, výjimečně v sobotu, a to od 10 do 14 hodin. Poté přichází na řadu ansámblové zkoušky se sólisty, následně se připojí i sbor. Při nich se díky dirigentovi ujasní tempa, která bude vyžadovat, a další dynamické, agogické a interpretační prostředky. Pak opět všechny složky pracují samostatně až do klavírních a orchestrálních zkoušek, při kterých je dirigent

přítomen a řídí je. Důležité je se na všem domluvit také s režisérem představení, nebo aspoň najít nějaký kompromis, aby nedošlo k určitým sporům a vědělo se, jak bude inscenace vypadat. Tato část bývá často velmi problematická, protože režisér pracuje především s fantazií, zatímco dirigent má před sebou předlohu skladatele a snaží se ji respektovat.

V závěrečné fázi příprav před uvedením díla divákům dochází k sedacím zkouškám, při kterých je přítomen sbor se svým sbormistrem, sólisté a samozřejmě orchestr. Celou zkoušku řídí dirigent a čistí poslední nedostatky. V týdnu generálních zkoušek dirigent zasahuje již jen v nutných případech, většinou na přání režiséra představení. Při reprízách se dirigent snaží dodržovat všechno stejným způsobem, změny mohou nastat v případě hostujícího sólisty, který vyžaduje jiná tempa, či alternujícího samotného dirigenta.

Sledování dirigenta během každé reprízy představení je velmi důležité a bývá podpořeno přistavěnými televizními obrazovkami, které jsou umístěné v místech po obou stranách jeviště v portálech, a pokud to režie vyžaduje, tak i nahoře na lávce a na zadním jevišti. V poslední době je zadní jeviště v operách často využíváno a vzhledem ke špatné viditelnosti z dálky je toto opatření nutné.

3.4 Sbormistr

Umělecký vedoucí pěveckého tělesa se nazývá sbormistr. Má podobnou funkci jako dirigent, jen pracuje se zpěváky. Sbormistra má každý pěvecký sbor, jak koncertní, tak operní. Jeho hlavní náplní práce je umělecké vedení svého souboru. V případě koncertního sboru je to pak jeho řízení při vystoupeních a koncertech. Tomu předchází pravidelné zkoušení v prostorách k tomu určených. Výsledkem je pak vystupování například v koncertních sálech a při dalších slavnostních událostech.

V případě sbormistra operního sboru se zkouší v prostorách divadla na sborovém sále. Samostatná práce sbormistra a sboru trvá obvykle tři až čtyři týdny, než dojde na další zkoušení s ostatními složkami (orchestr, dirigent, ansámblové zkoušky se sólisty). Práce zahrnuje detailní provedení nazkoušeného díla a v podstatě je stejná jako se sborem koncertním. Avšak po příchodu operního sboru na jeviště nastávají obvykle komplikace spojené s požadavky režiséra.

Sbor je často v pohybu, hlasy tak nemohou být ustavičně při sobě a místy je zhoršená viditelnost na dirigenta. Mnohdy se také zpívá z akusticky rozdílných míst jeviště, například zpěv dozadu či do strany apod. To vše občas brání tomu naprosto přesnému zpěvu, jakého bylo možné dosáhnout ve zkušebně. Zde je mnohdy nutné na onu dokonalou přesnost rezignovat a sbor se musí pokusit s pomocí sbormistra zvládnout obtížná místa co nejlépe, bez nějakých vážnějších prohřešků.

Opera je ovšem nádherný komplexní hudební útvar, který oproti koncertním provedením přináší pohybovou choreografii, krásné kostýmy, možnost sekundovat často vynikajícím sólistům apod. To vše dává opernímu sboru další estetický rozměr.

3.5 Dramaturg

Dramaturg je člověk, který se zabývá uměleckou činností určitého tělesa. Nejčastěji se dramaturg pohybuje ve filmové, literární a hudební oblasti a odborně pracuje na výběru a sestavování repertoáru.

V případě operního dramaturga se jeho práce ubírá především navrhováním titulů šéfovi opery, které by mohly být nastudovány. Rozhodování však závisí na vedení opery – šéfovi, případně řediteli. Po zvolení repertoáru spolupracuje s režiséry na koncepci inscenace, což obnáší například navrhování škrťů či případně české překlady. K inscenacím píše programy. Dále spolupracuje s obchodním oddělením divadla na propagaci operních titulů, zároveň připravuje předpremiérové besedy a přispívá do divadelních časopisů.

Mezi jeho další důležité činnosti patří účast na předzpíváních jedinců při konkurzech. Zároveň operní pěvce vyhledává v ostatních divadlech či na uměleckých školách a upozorňuje tak na mladé nové talentované zpěváky. Seznamuje se s repertoárem ostatních divadel. Opery studuje, vyhledává novinky a objevuje díla zapomenutá. Dále připravuje divadelní koncerty a matiné.

Významným dramaturgem divadla DJKT je Zbyněk Brabec, který tuto funkci vykonává už přes 30 let.

3.6 Šéf souboru opery

Šéf opery nejprve přichází do divadla s nějakým uměleckým názorem a vizí umělecko-organizačního směřování. Jeho práce se dále odvíjí dvěma směry.

Z uměleckého hlediska zodpovídá za dramaturgickou tvář opery, za výběr konkrétních titulů, za sestavování repertoáru, obsazování zpěváků, inscenačních týmů, aby to ve finále tvořilo jakýsi smysluplný celek. Důležitou záležitostí práce šéfa opery je podílet se na formování souboru též jako činný umělec. Většinou to tedy bývá buď režisér nebo šéfdirigent, protože takto je s umělci v přímém pracovním kontaktu a posouvá tak soubor co nejlíže ke své vlastní představě o jeho fungování. V rámci této umělecké stránky vytváří i doprovodné aktivity, kdy pracuje na marketingu, na vizuální stránce jednotlivých publikací vydávané operou (plakáty apod.).

Vedle organizační stránky, která je stěžejní náplní práce šéfa souboru, musíme pak zmínit samozřejmě zodpovědnost za rozpočet, kterým disponuje, dále pak za personální obsazení souboru (osoby v úvazku nebo spolupracující hosty).

Dále se stará v součinnosti s tajemníkem opery, aby organizačně sedělo plánování. Odpovídá za plánování zkoušek, představení a dalších aktivit. Dalším důležitým bodem jeho práce je plánování ostatních aktivit svého souboru, jako jsou například zahraniční zájezdy. Zároveň je jakýmsi diplomatickým reprezentantem souboru. Zajišťuje kontakty s ostatními soubory a má s nimi dobré a korektní vazby. Jakousi pomyslnou střežou práce šéfa souboru je spoluvytváření příjemného pracovního prostředí, ve kterém může díky kreativní a vlídné atmosféře vznikat kvalitní a dobré divadlo.

4 VÝRAZNÉ OSOBNOSTI OPERY DJKT V PLZNI NA POČÁTKU 21. STOLETÍ

Abych správně rozhodla, kterými osobnostmi se v mé práci budu zabývat detailně, sestavila jsem nejprve přehlednou tabulku. Jelikož se v ní objevilo více jak 450 jmen pěvců, režisérů, dirigentů, scénografů a kostýmních výtvarníků, vybrala jsem pro potřeby mé práce jen 23 osobností. Jsou mezi nimi sólisté ve stálém angažmá, ale i hosté a ostatní umělci, o kterých jsem přesvědčena, že v mé diplomové práci musí být. Jedná se o osobnosti, které mne zaujaly svým talentem a schopnostmi, nebo četností jejich obsazování do inscenací opery DJKT. Všechny zmíněné ikony plzeňské opery se mi věnovaly osobně a zodpovídaly mé otázky formou rozhovoru či e-mailu, za což jsem jim velice vděčná.

4.1 sólisté a sólistky

4.1.1 tenor

Jan Adamec

Narodil se v roce 1949 v Praze Boženě a Bohumilu Adamcovým jako jejich jediný syn. Jeho otec Bohumil působil jako režisér, herec a pěvec. Nejen po otci, ale i po své matce zdědil Jan Adamec hudební nadání.

V dětství chodil do houslí, sám se ale rozhodl, že bude hrát na tubu. *„Do houslí jsem chodil dva roky, ale nebavilo mě to. Když jsem se rozhodoval, na jakou půjdu školu, tak v úvahu připadala konzervatoř nebo vyučit se truhlářem. Zpívat jsem v té době nemohl z důvodu mutace. Původně jsem chtěl hrát na fagot, tato volba se ale neuskutečnila z důvodu špatně vytvarovaných rtů. Byla mi doporučena hra na tubu a tak jsem se rychle naučil k přijímacím zkouškám.“*¹³ Po ukončení základní školy se Jan Adamec hlásil na Pražskou konzervatoř ke studiu hry na fagot. Vzhledem k výše uvedeným okolnostem musel od této touhy upustit a začal se věnovat hře na tubu. Po třech letech hraní na tubu ukončil a začal v roce 1968 od prvního ročníku studovat hudebně-dramatický obor. Vzhledem k neshodám s Jaroslavou Adamovou se však rozhodl ukončit ve třetím ročníku i tento obor. Od roku 1986 až dodnes navštěvuje hodiny zpěvu u paní profesorky Ludmily Kotnauerové z konzervatoře v Plzni.

¹³Citace z rozhovoru s Janem Adamcem dne 12. 3. 2015.

Zúčastnil se konkurzu do sboru plzeňské operety, kde byl kdysi členem také jeho otec. Byl přijat šéfem a dirigentem Jaromírem Ottou Karlem a od 1. ledna 1972 nastoupil.

Od drobných rolí se postupně propracoval k velkým sólovým rolím v souboru operety DJKT, zpíval například Alfréda v Netopýrovi, Loriota v Mam'zelle Nitouche, Bennoza v Gasparonovi a Armanda Brissarda v Hraběti Luxemburgovi.

V Národním divadle pak hostoval jako Dalibor ve stejnojmenné opeře Bedřicha Smetany a ve Smetanově divadle ve Verdiho operách Rigoletto a Trubadúr (s Evou Urbanovou).

Dále Jan Adamec působil v Národním divadle Brno. Hostoval zde především z důvodů onemocnění hlavních hrdinů, například v roli Principála ve Smetanově opeře Prodaná nevěsta nebo jako Mario Cavaradossi v Pucciniho opeře Tosca. Tuto roli měl možnost odehrát i na jevišti Olomouckého divadla.

Ve sledovaném období mezi lety 2000 až 2015 zářil Jan Adamec svým krásným kovovým tenorem v mnoha inscenacích. Z nejvýraznějších můžeme připomenout např. Pinkertona z Madama Butterfly (Giacomo Puccini), kterého s velkým úspěchem zpíval také na turné opery DJKT v Japonsku v roce 2003 či Samsona v opeře Samson a Dalila francouzského skladatele Camille Saint-Saënsa. Mezi významná patří jistě i provedení oper Čert a Káča, Manon Lescaut, La Bohème, Turandot a La Gioconda.

Obrázek 1 – Jan Adamec

Rafael Alvarez

Narodil se roku 1970 v Mexico City. *„Celá moje rodina na něco hrála. Moje babička byla korepetitorka u nás v opeře a v baletu a učila mě na klavír. Už v pěti letech jsem chodil do divadla a seděl pod klavírem a poslouchal. Hudba pro mě znamená rodinu.“*¹⁴

Rafael Alvarez nejdříve toužil být lékařem, a tak dva roky chodil na gymnázium zaměřené na tuto oblast. Při studiu začal chodit do místního pěveckého sboru, který vedla sopranistka Eugenia Sutti¹⁵ a u ní získal první pěvecké zkušenosti. Se sborem zpívali velká operní sborová čísla například z oper Nabucco (Giuseppe Verdi) nebo Carmen (Georges Bizet).

¹⁵ Eugenia Sutti byla významná mexická sopranistka, sbormistryně a pedagožka. Zpívala po boku velkých hvězd jako například Plácido Domingo.

První operou, kterou slyšel, byl Rigoletto (Giuseppe Verdi). „*Bylo to s Pavarottim. Řekl jsem si, že jednou chci být jako on a zazpívat si to. O několik let později se mi to splnilo a Vévoda z Rigoletta byl moje první velká sólová role na prknech divadla.*“¹⁶ V hudebním vzdělání pokračoval od patnácti let na Národní mexické konzervatoři (1987–1995), kde studoval klavír a sbormistrovství. Během studia nastudoval pro školní představení roli Nemorina v Nápoji lásky (Gaetano Donizetti). „*To byla v mém životě první sólová role a zároveň bych ji označil jako mou osudovou, protože jsem za ni po letech v roce 2009 získal nominaci na Thálii.*“¹⁷ Na základě úspěchu získal roku 1995 stipendium do Vídně na pěvecké kurzy. Z dalších velkých kurzů jmenujme například Japonsko.

Po ukončení konzervatoře začal navštěvovat soukromé hodiny zpěvu u Antonia Lopeze¹⁸ a v letech 1996–1999 absolvoval několik kurzů se světovými operními korepetitory. Roku 1997 získal ocenění za nejlepší interpretaci na soutěži Carla Morelliho v Mexico City. Přes veškerou snahu Rafaela Alvarezze prorazit na divadelní prkna jako sólista se mu nedařilo a všude byl odmítán. Roku 2000 udělal konkurz do operního sboru v Linz v Rakousku, kde setrval dva roky. „*V Evropě jsem to měl těžké. Musel jsem se nějak živit, tak jsem dělal všechno možné. Pracoval jsem na ulici, prodával jsem ve stánku kebab. Potřeboval jsem peníze.*“¹⁹

Roku 2002 se Rafael Alvarez dostal do Vídně. Zde se ho ujal Francisco Gutierrez, který ho velice podporoval. „*Přísahal jsem, že můj syn ponese jeho jméno a je tomu tak. Jmenuje se Francisco.*“ Ve Vídni začal spolupracovat s Neue oper Wien, se kterou se věnoval moderní hudbě 20. století. Vzhledem k finanční tísní přijal nabídku externího sboristy ve Státní opeře ve Vídni, kde však zastával i funkci statisty. Pobyl zde od roku 2003 do roku 2006 a za tu dobu si zazpíval po boku významných pěvců, jako byl Luciano Pavarotti, Placido Domingo nebo Roland Villazon. Ve slavné nahrávce záznamu operního představení La Traviaty s Annou Netrebko a Rolandem Villazonem účinkoval Rafael Alvarez jako sborista. „*My jsme se znali ze školy. Seznámil mě s mnoha osobnostmi. Znáám se osobně s Placidem Domingem nebo Annou Netrebko.*“

¹⁶ Z rozhovoru s Rafelem Alvarezem dne 7. 4. 2015.

¹⁷ Z rozhovoru s Rafelem Alvarezem dne 7. 4. 2015.

¹⁸ Antonio Lopez byl významný pěvecký pedagog. Mezi jeho žáky patří například světoznámý mexický tenorista Ramón Vargas.

¹⁹ Z rozhovoru s Rafelem Alvarezem dne 7. 4. 2015.

Roku 2005 se seznámil se svoji ženou Petrou Šimkovou Alvarez²⁰ ve Vídni na univerzitě při studiu operety Carevič (Franz Lehár). Na zdokonalení zpěvu se ho tehdy ujala její profesorka Claudia Visca²¹.

Po odchodu z Vídně se Rafael Alvarez zúčastnil roku 2006 konkurzu na roli Fausta (Charles Gounod – Faust a Markétka) do libereckého divadla a od té doby nastala jeho dráha sólisty. V témže roce byl přijat do role Vévody (Giuseppe Verdi – Rigoletto) do divadla v Ústí nad Labem. Nabídky na velké role začaly přibývat. V Liberci se ujal Macduffa v opeře Macbeth Giuseppe Verdiho. *„Neuměl jsem ani slovo česky, ale naučil jsem se písničku – „Tuhle písničku chtěl bych ti lásko dát“. Zazpíval jsem ji před kolegy na zkoušce a oni byli ohromeni. Nabídli mi roli prince v Rusalce. Vůbec jsem to neznal, ale za dva měsíce jsem se to naučil a zpívám ji dodnes. Je to má nejoblíbenější opera a se svým synem si ji skoro každý večer pouštíme.“*²² V českém jazyce se později zdokonalil v dalších titulech, jako byla opereta Hraběnka Marica (Emmerich Kálmán) a Země úsměvů (Franz Lehár).

Od té doby hostuje po celé České republice. Do plzeňského divadla se dostal v roce 2009, kdy zpíval Maurizia v opeře Adriana Lecouvreur (Francesco Cilea). Dodnes zde zazpíval mnoho velkých rolí, z nejvýraznějších zmíním opery Turandot (Giacomo Puccini), Tosca (Giacomo Puccini) nebo Faust a Markétka (Charles Gounod). V letošním roce ho můžeme v DJKT spatřit v operách Sedlák kavalír (Ruggero Leoncavallo) a Komedianti (Pietro Mascagni).

*„Publiku bych chtěl předat všechno. Důležité je prožívat věci naplno a nebát se. Mám za sebou náročnou cestu. Zažil jsem luxus i bídu – to, co patří k životu. Zkušenosti pak promítnu do všech mých rolí.“*²³

²⁰ Petra Šimková Alvarez je významná česká sopranistka. Zpěv studovala v Itálii a ve Vídni. Se svým manželem se často setkávají na jevištích po celé republice. V divadle DJKT jsme ji mohli vidět například v roli Mimi (Giacomo Puccini – Bohéma), Markétky (Charles Gounod – Faust a Markétka) nebo Violetty (Giuseppe Verdi – La Traviata).

²¹ Claudia Visca je profesorka na vídeňské hudební univerzitě. Řídí mistrovské pěvecké kurzy a je členkou porot na mezinárodních pěveckých soutěžích. Jako sólistka vystupovala ve více než dvaceti pěti operních domech na světě společně například s Leonardem Bernsteinem, José Carrerasem nebo Plácido Domingem.

²² Z rozhovoru s Rafelem Alvarezem dne 7. 4. 2015.

²³ Z rozhovoru s Rafelem Alvarezem dne 7. 4. 2015.

Obrázek 2 – Rafael Alvarez

Aleš Briscein

Narodil se roku 1969, pochází z hudební rodiny. Tatínek byl dlouholetý člen opery v divadle F. X. Šaldy v Olomouci. „*Od malička jsem zpíval v pěveckém sboru Severáček v Liberci, kde jsem jako dítě účinkoval v operách Tosca, Carmen a dalších. Nikdy jsem však ani na chvíli neuvažoval o tom, že bych někdy zpěv studoval, a už vůbec ne, že by stal mým povoláním. Rozhodla životní náhoda. V době, kdy jsem se živil jako profesionální hráč na klarinet, mě kamarádka umluvila, abych se s ní šel podívat na pěvecké hodiny Dr. Pospíšila na Pražskou konzervatoř. Poslechl si mě a doporučil, že bych se zpěvu měl věnovat.*“²⁴ Aleš Briscein nejprve vystudoval hru na klarinet a saxofon na Pražské konzervatoři. Po té i operní zpěv a v tomto oboru pokračoval dále na Západočeské univerzitě v Plzni.

²⁴ Z rozhovoru s Alešem Brisceinem dne 20. 3. 2015.

Po studiích začal roku 1995 zpívat ve Státní opeře v Praze. „*Mou první operou ihned po skončení konzervatoře v Praze byla Turandot ve Státní opeře Praha, kam jsem nastoupil do mého prvního angažmá.*“²⁵ Nastudoval zde řadu dalších rolí, jako byl například Tamino (Wolfgang Amadeus Mozart – Kouzelná flétna), Almaviva (Gioacchino Rossini – Lazebník sevillský) nebo Jeník (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta).

Roku 2002 zazpíval světovou premiéru Jonathana v oratoriu Juda Makabejský současné české autorky Sylvie Bodorové²⁶. Spolupracuje s významnými orchestry, televizí, rozhlasem a vystupuje na festivalech. Při koncertních turné se často věnuje i hudbě komorní a duchovní. Roku 1999 podnikl turné po Japonsku, kde zazářil v roli Tamina (Wolfgang Amadeus Mozart – Kouzelná flétna) a roku 2000 tam provedl Kudrjáše z Káti Kabanové Leoše Janáčka. Na základě těchto úspěchů si ho vybrala Tokijská filharmonie na provedení opery Z mrtvého domu. Roku 2004 začal spolupracovat s Opéra national de Paris, kde ztvárnil řadu hlavních tenorových rolí například v operách Prodaná nevěsta a La Traviata. Nově vystupuje i ve vídeňské Volksoper v roli Prince (Antonín Dvořák – Rusalka). V operách Leoše Janáčka vystupoval v roce 2008 například v Teatro Real Madrid (Věc Makropulos) nebo v Mexico City (Její pastorkyňa).

V divadle J. K. Tyla zazářil v mnoha rolích, z nichž z nejvýraznějších jmenuji Jeníka (Bedřich Smetana - Prodaná nevěsta) či Alfréda z La Traviaty (Giuseppe Verdi). „*V divadle J. K. Tyla jsem zase moc rolí nenastudoval, ale určitě mi utkvěla v hlavě inscenace La Traviata režiséra Ondřeje Hučína, která pak vyrazila na úspěšné turné po Japonsku. Tak skvělou partu na zájezdě jsem dlouho nepotkal.*“²⁷

Aleš Briscein získal mnoho ocenění, z nichž nezávažnější byla roku 2013 cena Thálie za ztvárnění Romea v opeře Romeo a Julie Charlese Gounoda nebo roku 2014 Výroční cena internetového portálu Opera PLUS. V letošním roce opět dostal cenu Thálie 2014 za mimořádný jevištní výkon v roli Jaroměra v opeře Pád Arkuna Zdeňka Fibicha.

Jako sólista zazářil už v mnoha divadlech nejen v České republice, ale i v zahraničí, a to například v Německu, Rakousku, Itálii, Španělsku, Francii, Japonsku nebo USA.

²⁵ Z rozhovoru s Alešem Brisceinem dne 20. 3. 2015.

²⁶ Sylvie Bodorová je současná česká hudební skladatelka. Mezi její hlavní tvorbu patří skladby orchestrální, komorní a koncertantní.

²⁷ Z rozhovoru s Alešem Brisceinem dne 20. 3. 2015.

*„Rolí, které bych si chtěl ještě zazpívat, je celkem dost. Otázkou ale zůstává, jestli můžete případnou nabídku přijmout třeba z časových důvodů. Rolí, které jsem musel z nějakého důvodu odřici, už je také poměrně dost. Čeká mě v této sezóně debut ve hlavní roli opery *Königskinder Engelberta Humperdincka ve Frankfurtu nad Mohanem* a v příští sezóně zase možnost si opět zazpívat *Romea ve státní opeře Praha*.“²⁸*

Obrázek 3 – Aleš Briscein

Miroslav Kopp

Narodil se v roce 1955 v Plzni. „Zpíval jsem od malička a měl jsem to štěstí, že mě rodiče přihlásili do lidové školy umění na zpěv.“²⁹ Po základní škole se nejprve vyučil automechanikem v plzeňském pivovaru v letech 1970–1973. Po vyučení se roku 1973 dostal na konzervatoř v Praze, kde studoval zpěv u Jaroslava Horáčka³⁰ a Jiřího Bara³¹.

²⁸ Z rozhovoru s Alešem Brisceinem dne 20. 3. 2015.

²⁹ Z rozhovoru s Miroslavem Koppem dne 23. 3. 2015.

³⁰ Jaroslav Horáček byl jeden z nejvýznamnějších českých basistů druhé poloviny 20. století.

³¹ Jiří Bar byl významný český barytonista a pedagog.

„V mém uměleckém životě hrají otec a syn Horáčkovi hlavní roli.“³² Během studií ve třetím ročníku získal 3. cenu na soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech. Ve čtvrtém ročníku konzervatoře díky Pavlovi Horáčkovi³³ nastoupil na základě úspěšného konkurzu jako sólista do Armádního souboru Víta Nejedlého³⁴. V souboru působil asi pět let a absolvoval s ním stovky koncertů nejen v České republice, ale například i v Polsku, Rusku, Maďarsku nebo na Slovensku. „*Duet Jeníka a Kecala z Prodané nevěsty Bedřicha Smetany jsem zpíval s AUSEM asi šestsetkrát.*“³⁵

Vzhledem k jeho velkému talentu byl pozván Zdeňkem Košlerem³⁶ na konkurz do Národního divadla v Praze na předzpívání Vaška do Prodané nevěsty Bedřicha Smetany. Roli Vaška nazpíval i do legendární televizní nahrávky z roku 1981 s dalšími významnými operními hvězdami, jakými jsou Peter Dvorský a Gabriela Beňačková. Na základě těchto úspěchů získal stálé angažmá v Národním divadle a setrval tam deset let (1. 8. 1981 – 1. 1. 1992). Roli Vaška zpíval během té doby asi ve třech různých inscenacích na prknech tohoto divadla. Po třech letech byl přeobsazen do role Jeníka. Miroslav Kopp během své kariéry zpíval ve všech Smetanových operách. Od roku 1992 byl na volné noze, ale v Národním divadle působil nadále jako host. Do této doby nastudoval více než padesát rolí z českého i světového operního repertoáru.

Do divadla J. K. Tyla v Plzni se dostal jako host ve Dvořákově opeře Čert a Káča v roce 2000. V angažmá to pak byly velké role například v operách Samson a Dalila (Camille Saint-Saëns), Hubička (Bedřich Smetana), Don Carlos (Giuseppe Verdi), Carmen (Georges Bizet), Prodaná nevěsta (Bedřich Smetana) a další.

Velice výrazné bylo i jeho zahraniční působení. Například v Basileji nastudoval role v Kátě Kabanové (Leoš Janáček) a Donu Carlosovi (Giuseppe Verdi). Ve Stuttgartu Jeníka (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta) nebo v Buenos Aires a ve Florencii Števu (Leoš Janáček – Její pastorkyňa), v Berlíně Únos ze serailu (Wolfgang Amadeus Mozart) nebo v Torontu opět Káču Kabanovou (Leoš Janáček). S Národním divadlem vystupoval na zájezdě v Japonsku. Působil také s Českou i Slovenskou filharmonií s výraznými dirigentskými osobnostmi. Z dalších významných hudebních počínů musíme jmenovat

³² ³² Z rozhovoru s Miroslavem Koppem dne 23. 3. 2015.

³³ Pavel Horáček – viz kapitola 4.1.3.

³⁴ 24 Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého – umělecký soubor Československé lidové armády a Armády české republiky. Za dobu své existence (1943–1995) uskutečnil soubor kolem čtyřiceti tisíc vystoupení v Čechách i v zahraničí. Souborem prošla řada významných osobností.

³⁵ Z rozhovoru s Miroslavem Koppem dne 23. 3. 2015.

³⁶ Zdeňk Košler – dirigent a v tehdejší době šéf Národního divadla v Praze.

nahrávky s legendárním Charlesem Mackerrasem³⁷, kterými jsou například Janáčková díla Z mrtvého domu nebo Věc Makropulos.

V posledních pěti letech zpíval v divadle DJKT například roli učitele v opeře Jakobín Antonína Dvořáka nebo Skřivánka v opeře Tajemství Bedřicha Smetany. Poslední operou, kterou zde nastudoval, byla V kárném táboře od Philipa Glasse pod taktovkou Petra Kofroně³⁸. „Jsem rád, že jsem si mohl tuto roli zazpívat. Vždycky jsem měl rád moderní opery a spolupráce s Petrem Kofroněm byla krásná.“³⁹

Obrázek 4 – Miroslav Kopp

³⁷ Významný britský dirigent, žák Václava Talicha. Odborník na českou hudbu.

³⁸ Petr Kofroň viz kapitola 4.3.

³⁹ Z rozhovoru s Miroslavem Koppem dne 23. 3. 2015

Tomáš Kořínek

Narodil se roku 1978 ve Vítkově. K hudbě se dostal díky panu Eduardu Klezlovi⁴⁰. „Rodiče s ním byli kamarádi a on mne ve třech letech vyzkoušel u klavíru a řekl, že jsem momentálně udělal přijímačky na konzervatoř. Maminka mne nikam netlačila a já jsem v páté třídě začal hrát na housle, i když maminka si vždy přála, abych byl operní zpěvák. No a tři měsíce před přijímačkami na konzervatoř na housle mi paní učitelka řekla, že jsem začal hrát dost pozdě a přijímačky asi nedopadnou dobře a jestli nechci zkusit zpěv, že hezky zpívám a vyhrál jsem několik pěveckých soutěží. No a tak jsem se naučil, co jsem měl a byl jsem na konzervatoři a mamince se splnil její sen.“⁴¹

V letech 1993–1999 studoval zpěv na Státní konzervatoři v Brně pod vedením pedagožky Ireny Hýlové. Během studií na konzervatoři se poprvé setkal s operou a nastudoval barokní minioperu O komínku zedníky laškovně nakřivo postaveném od Karla Loose⁴². Tato barokní lidová opera byla i zfilmována režisérem Pavlem Procházkou roku 1968.

Po ukončení konzervatoře roku 1999 byl Tomáš Kořínek přijat na Janáčkovu akademii múzických umění v Brně. Zde studoval zpěv u docentky Jaroslavy Janské⁴³. Již při studiích začal pravidelně hostovat v plzeňské opeře DJKT. První hostující rolí byl roku 2003 Pedrillo (Wolfgang Amadeus Mozart – Únos ze serailu), jako další roku 2004 Vodník Michal (Vítězslav Novák – Lucerna). Za svou osudovou roli považuje Tomáš Kořínek právě zmíněného Pedrilla, protože se díky ní dostal roku 2004 do širší nominace cen Thálie.

Do stálého angažmá v divadle J. K. Tyla v Plzni nastoupil 1. září 2004. Od té doby zde ztvárnil více než 30 rolí. Jmenuji například Vaška (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta), Tamina (Wolfgang Amadeus Mozart – Kouzelná flétna), Dona Ottavia (Wolfgang Amadeus Mozart – Don Giovanni) nebo Ferranda (Wolfgang Amadeus Mozart – Così fan tutte). Z výraznějších to byla například role Nemorina (Gaetano Donizetti – Nápoj lásky), kterou považuje Tomáš Kořínek zatím za nejtěžší, se kterou se setkal. Při

⁴⁰ Eduard Klezla – je český operní pěvec, pedagog a hlasový poradce. Narodil se 18. 10. 1961. Na pražské DAMU a na konzervatoři Jaroslava Ježka vyučuje populární zpěv. Je známý především jako porotce z televizní soutěže Česko hledá Superstar.

⁴¹ Z rozhovoru s Tomášem Kořínkem dne 1. 12. 2014.

⁴² Karel Loos byl český skladatel (narozen kolem roku 1724, zemřel 2. 3. 1772). Byl varhaníkem a ředitelem kúru v Tuchoměřicích. Je známý jako autor opery O komínku zedníky laškovně nakřivo postaveném a řadou chrámových skladeb.

⁴³ Jaroslava Janská (narozena 9. 5. 1943) – dlouholetá sólistka Národního divadla v Brně (1967–1997). Od roku 1986 působí jako pedagožka na hudební fakultě Janáčkovy akademie múzických umění v Brně.

studiu Nemorina se inspiroval poslechem Luciana Pavarottiho, který je jeho světovým pěveckým vzorem. Z českých pěvců je to pak Ivan Kusnjer. Na roli Nemorina nevzpomíná moc rád vzhledem k tomu, že se jí učil narychlo a každé představení pro něj byly velké nervy. Přesto se jí zhostil výborně. Raději však vzpomíná na roli Gonzalva (Maurice Ravel – Španělská hodinka) nebo Števy (Leoš Janáček – Její pastorkyňa). Jako rodák z Moravy měl ke Števovi velice blízko. Za obě role byl opět nominován do širšího výběru cen Thálie. Výborně se ujal i rolí v operetách jako byl Josef (Johannes Strauss – Vídeňská krev) nebo Bronio Popiel (Oskar Nedbal – Polská krev).

Vedle svého stálého angažmá pravidelně hostuje v ostatních českých divadlech (Státní opera v Praze, Národní divadlo v Praze, Národní divadlo v Brně nebo opera v Ostravě). Soustavně se také dříve věnoval koncertní činnosti především v oblasti barokní a klasicistní hudby, která je jeho typu hlasu velmi blízká. Z výraznějších zahraničních turné uvedu Fragmenty mší a nešpor (Luigi Boccherini) roku 2006 po Itálii nebo Missu Votiva, In Exitu Israel (Jan Dismas Zelenka) roku 2007 po Francii. Významné bylo také jeho působení v cimbálové muzice Lipka interpretující moravskou lidovou hudbu.

V letošním roce se představil v roli Leoše Janáčka v Zápisníku zmizelého (Leoš Janáček). Režie inscenace se chopil ředitel DJKT Martin Otava a hudebně nastudoval Jan Snítíl. Úspěšná premiéra proběhla 21. února 2015 na Malé scéně Nového divadla v Plzni.

Obrázek 5 – Tomáš Kořínek

Plamen Prokopiev

Narodil se v roce 1962 ve městě Haskovo v Bulharsku. Vyrůstal s maminkou, která ho přivedla k hudbě, protože zpívala v operním sboru ve městě Stará Zagora. Díky ní tedy trávil jako malý hodně času v divadle. Ve dvanácti letech se přihlásil do místního dětského sboru, kde zpívali písničky různých hudebních stylů včetně opery. Sbor vystupoval také v operách, jako byla La Bohème (Giacomo Puccini), Carmen (Georges Bizet) nebo v bulharské opeře Momčil (Lubomir Pipkov) a jezdil po zájezdech i do zahraničí. Po ukončení základní školy ve Staré Zagoře pokračoval na konzervatoři ve městě Kotel, kde studoval instrumentální obor „gadulka“⁴⁴ do roku 1981. Po dvouleté povinné vojenské službě nastoupil roku 1983 na Akademii múzických a tanečních umění, kde měl povinný zpěv v akademickém sboru, ve kterém zpíval v basové sekci a zúčastnil se s ním mnoha soutěží (Bulharsko, Itálie), natočili i CD. Při studiu se také podílel s ostatními studenty na

⁴⁴ Gadulka je druh houslí pro folklórní hudbu.

založení amatérského divadelního spolku Apart, který se věnoval jak hudbě, tak i činohrám. Spolek existuje dodnes.

Po ukončení třetího ročníku konzervatoře přešel na dálkové studium, protože začal pracovat jako učitel na hudební škole, kde vyučoval hudebně-teoretické předměty. V té době také hrál tři roky v místním folklórním souboru.

V sedmadvaceti letech se rozhodl věnovat se více zpěvu a začal navštěvovat soukromé hodiny u Kirila Krasteva⁴⁵, u kterého studoval jako baryton. Bohužel po náhlé smrti pana Krasteva byl nucen přejít ke Konstantině Bruner⁴⁶, u které se postupně vypracoval na tenora. Po krátkém čase na základě konkurzu nastoupil do operního sboru jako sborista s povinností sóla ve Státní opeře v Ruse. Zpočátku zpíval malé role v operách pro děti, kde se začal připravovat na sólovou dráhu. Jeho první velkou sólovou rolí na jevišti byl Ismael (Giuseppe Verdi – Nabucco). V té době začal navštěvovat hodiny zpěvu u profesora Nikola Nikolova⁴⁷ v Sofii. Zúčastnil se konkurzu do opery ve Staré Zagoře, kde účinkoval v operách La Bohème (Giacomo Puccini) a Maškarní ples (Giuseppe Verdi).

Roku 1995 zpíval s Annou Todorovou⁴⁸ ve svobodném operním divadle v opeře Utahování šroubu Benjamin Brittena. Roku 1996 obdržel druhé místo na soutěži Krista Brambarova v Sofii a na soutěži Borise Christova získal cenu za interpretaci moderní hudby 20. století (Benjamin Britten – Peter Grimes).

Pokračoval v divadle v Sofii, kde se poprvé setkal s výtvarníkem Janem Skalickým⁴⁹, díky kterému se dostal do České republiky a začal hostovat ve Státní opeře v Praze. Roku 1997 udělal konkurz do plzeňského divadla J. K. Tyla a jeho první rolí byl Turridu (Pietro Mascagni – Sedlák kavalír) a Edgardo (Gaetano Donizetti – Lucia di Lammermoor). Z dalších významných oper v DJKT, ve kterých ztvárnil hlavní role, jmenujeme například Káťu Kabanovou Leoše Janáčka, Rusalku Antonína Dvořáka, Carmen George Bizeta, La Traviatu a Rigoletta Giuseppe Verdiho nebo Toscu Giacoma Puciniho.

⁴⁵ Kiril Krastev byl v 60. letech významný bulharský barytonista.

⁴⁶ Konstantina Bruner vystudovala akademii v Santa Cecílii. Působila jako režisérka v New Yorku v Americe.

⁴⁷ Nikola Nikolov byl světově známý bulharský tenorista. Desítky let zpíval v La Scale nebo Coventgardenu.

⁴⁸ Anna Todorová je původem bulharská operní pěvkyně. V divadle DJKT hostovala v několika inscenacích. Je sólistkou Národního divadla v Praze.

⁴⁹ Jan Skalický byl významný kostýmní výtvarník. Je autorem řady kostýmních návrhů po Čechách i v zahraničí.

V roce 2000 odešel do Národního divadla v Bratislavě, kde se v hlavních rolích alternoval s významným slovenským pěvcem Peterem Dvorským. Roku 2003 se vrátil do DJKT a začal nově studovat La Traviatu (Giuseppe Verdi) a Carmen (Georges Bizet), se kterými se jelo na první zájezd do Japonska. Na druhém zájezdu účinkoval v hlavních rolích v operách Trubadúr (Giuseppe Verdi) a Madama Butterfly (Giacomo Puccini). Poslední velkou rolí zde v divadle byl Edmont z opery Manon Lescaut Giacoma Pucciniho.

Roku 2006 získal angažmá v divadle v Českých Budějovicích. Zároveň hostoval například v Brně nebo v Liberci. V současné době se věnuje koncertní činnosti v Německu, kde vystupuje s širokým operním i operetním repertoárem.

Obrázek 6 – Plamen Prokopiev

Richard Samek

Narozen v roce 1978 v Třebíči. Absolvoval jako baryton v roce 2001 v oboru operní zpěv ve třídě prof. Anny Barové na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Po zakončení studia soukromě studoval u Natalie Romanové.

Je držitelem řady ocenění z mezinárodních pěveckých soutěží. Mezi stěžejní patří cena Leoše Janáčka v Brně (1999) – 1. místo a cena za nejlepší interpretaci české soudobé skladby, Mezinárodní pěvecké soutěže A. Dvořáka v Karlových Varech (1999) – 3. cena v operním oboru a 2. cena v písňovém oboru, cena Mikoláše Schneidera Trnavského (2000) – 3. cena a Cena pro nadějného zpěváka.

V roce 2006 debutoval v Národním divadle v Brně rolí Fausta v opeře Mefistofeles (Arrigo Boito). Dále na jevišti ND v Brně ztvárnil například role⁵⁰: Pierr Bezuchov (Sergej Prokofjev – Vojna a mír), Ismael (Giuseppe Verdi – Nabucco), Barinkay (Johann Strauss – Cikánský baron), Alfréd (Johann Strauss – Netopýr) a Princ (Antonín Dvořák – Rusalka).

Je členem operního souboru Národního divadla Praha. Můžeme jej spatřit v rolích: Rodolfo (Giacomo Puccini – La Bohéme), Ismael (Giuseppe Verdi – Nabucco), Cassio (Giuseppe Verdi – Otello), Princ (Antonín Dvořák – Rusalka), Belmonte (Wolfgang Amadeus Mozart – Únos ze serailu), Tamino (Wolfgang Amadeus Mozart – Kouzelná flétna) a Ladislav Podhajský (Bedřich Smetana – Dvě vdovy).

Od listopadu roku 2006 máme možnost se setkávat s Richardem Samkem i na jevišti divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni. „*První role v DJKT byla role prince v opeře Rusalka, po které mi pan šéf Jiří Pánek nabídnul angažmá a nenápadně mě oženil s mojí ženou Evou, za což bych mu rád poděkoval.*“⁵¹ Z osmnácti rolí, které dosud nastudoval v DJKT, můžeme jmenovat například Rodolfa (Giacomo Puccini – La Bohéme), jehož sám vyzdvihuje slovy: „*Nejraději vzpomínám na Bohému,...*“. Neméně zářil také v roli Fausta (Charles Gounod – Faust a Markétka) ve skvělé režii Jiřího Heřmana, která mu také vynesla nominaci na cenu Thálie v roce 2013. Mezi jeho další vynikající výkony, kterými potěšil plzeňského diváka, patří ztvárnění role Vévody (Giuseppe Verdi – Rigoletto), Jeníka (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta), Tamina (Wolfgang Amadeus Mozart –

⁵⁰ Richard Samek – Informace. Životopis. [online]. [citováno 2015-02-13]. Dostupné z: <<http://http://www.richardsamek.cz/index.php>>.

⁵¹ Z rozhovoru 22. 3. 2015.

Kouzelná flétna), Nemorina (Gaetano Donizetti – Nápoj lásky) a Vítka (Bedřich Smetana – Tajemství). „*Naštěstí pro mě byly všechny role v DJKT osudové! Díky „veřejné odbornosti“ jsem měl neustále pocit, že něco dělám špatně. V zásadě všechno. A díky tomu jsem se snažil všechno dělat líp a to dělám neustále.*“

Významné je stálé hostování Richarda Samka ve Staatsoperette Dresden. Hostoval ale také v Grand Théâtre de Reims, Opéra Théâtre de Limoges a Opéra de Rennes.

Spolupracuje s řadou komorních a symfonických orchestrů – Bratislavská filharmonie, Česká filharmonie, Filharmonie Brno, Jihočeská komorní filharmonie, Pražská komorní filharmonie, Státní filharmonie Košice, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra.

Ke svým nejbližším zajímavým akcím řekl: „*Čeká mne derniéra Nevěsty Messinské v Magdeburgu, Dalibor v Barbican Hall v Londýně, Macbeth v Národním divadle v Praze a pak letní open air na největším operetním jevišti v Evropě – Seefestspiele Mörbisch*⁵². *Budu tancovat a smát se. Potom Drážďany, Essen a Frankfurt.*“

Richard Samek vyniká svojí přirozeně lidskou interpretací bez přehnaně patetických póz, jako skvělý pěvec i herec. Dokáže obdařit svoji roli notnou dávkou hravosti a strhujícího uvolněného veselí, ale i hloubkou citu a trýznivé bolesti. „*Vždycky se soustředím jen na to, co považuji za důležité, a je mi jedno, co si přeje režisér, v případě, že je bezmocný. Dokonce i dirigent. Jsem přesvědčený, že hudba vytváří přes interprety emoce, kteří, pokud jsou vnímaví, dostanou na frak, díky pánovi, co není schopný kompromisu.*“

⁵² Operetní festival, nazývaný "Mekkou operety", s kapacitou amfiteátru 6000 míst.

Obrázek 7 – Richard Samek

4.1.2 baryton

Dalibor Tolaš

Narodil se v roce 1960 v Ostravě v muzikantské rodině. Jeho otec byl sólista opery v Ostravě. Sestřenice byla sólistkou opery v Ostravě či Brně. *„Já jsem v divadle žil od dětství, vlastně od tří let. Chodil jsem na zkoušky a strašně jsem si přál být jako otec.⁵³ Rodiče ho však zpočátku v hudbě nepodporovali. „Rodiče mi říkali, že mám telecí hlas a tak jsem nesměl zpívat. Ale mně se chtělo zpívat a tak mi jedna paní poradila, abych při houbaření v Beskydech, kam jsem chodíval, to ze sebe dostal a hlasitě si zpíval. Znal jsem veškerý repertoár mého otce a ten jsem si zpíval. Po mnoha letech, co jsem si pustil*

⁵³ Z rozhovoru s Daliborem Tolašem dne 15. 2. 2015.

magnetofonový záznam, jsem zjistil, že rodiče měli pravdu. Říkali mi, že mám telecí hlas. Sice velký, ale rovný. Ale všechno, co jsem zpíval, bylo o půl tónu níž.“⁵⁴

V 19 letech ale nastala změna. *„Tři dny po Silvestru jsme byli s rodiči sáňkovat a já si opět něco zpíval a otcovi najednou vyhrkly slzy a řekl: „Tak jsem si myslel, že budeš vedoucí na horské chatě, ale tobě se objevil materiál.“⁵⁵*

Během jednoho měsíce připravili Dalibora otcovi kolegové na konkurz do Armádního uměleckého souboru. Navštěvoval soukromé hodiny u sólistů Národního divadla, tři roky působil ve sboru v Ostravě, později absolvoval konkurzy na sóla. První úspěšný konkurz mu zajistil angažmá v divadle v Ústí nad Labem od roku 1984, zde setrval šest let.

Od roku 1990 působí jako sólista opery DJKT, kde ztvárnil většinu stěžejních barytonových rolí ze světového i českého repertoáru. Jeho první role zde byl Escamillo (Georges Bizet – Carmen). Z dalších stěžejních rolí musím vyjmenovat Carlose (Giuseppe Verdi – Síla osudu), Hraběte Lunu (Giuseppe Verdi – Trubadúr), Sharplesse (Giacomo Puccini – Madama Butterfly), Papagena (Wolfgang Amadeus Mozart – Kouzelná flétna), Figara (Giacomo Rossini – Lazebník sevillský), Alberta (Jules Massenet – Werther), Scarpia (Giacomo Puccini – Tosca), Lescauta (Giacomo Puccini – Manon Lescaut) či Holanďana (Richard Wagner – Bludný Holanďan), za kterého byl nominovaný roku 2004 na cenu Thálie. Premiéra této opery v režii Jiřího Heřmana a v hudebním nastudování Petra Kofroně proběhla 24. ledna 2004. První nominace na cenu Thálie obdržel Dalibor Tolaš roku 1993 za roli Kašpara z opery Čarostřelec německého hudebního skladatele Carl Maria von Webera.

Z českého repertoáru musím vyzdvihnout téměř všechny smetanovské opery, z nichž nejvýraznější byla role Kaliny (Bedřich Smetana – Tajemství).

S úspěchem se zhostil mnoha velkých rolí z žánru muzikálu a operety. Za nejvýraznější muzikálovou roli jmenuji titulní roli Řeka Zorby (John Kander – Řek Zorba), nebo Jana Zarembu (Oskar Nedbal – Polská krev).

⁵⁴ Z rozhovoru s Daliborem Tolašem dne 15. 2. 2015.

⁵⁵ Z rozhovoru s Daliborem Tolašem dne 15. 2. 2015.

Dalibor Tolaš je držitelem řady ocenění. Hostoval po celé České republice, celé Evropě (například v Londýně v roce 1995), ale i v Japonsku. Během svých angažmá vytvořil na 130 operních, operetních a muzikálových rolí.

V současné době působí také jako pedagog a od roku 2009 učí v ZUŠ Chrást.

Obrázek 8 – Dalibor Tolaš

4.1.3 bas

Pavel Horáček

Narodil se roku 1955 v Opavě. *„Mojí rodiče byli z divadelního prostředí, otec byl skoro 50 let významný sólista opery ND a matka herečka. Od svých 13 let jsem vyrůstal v divadle. Chodil jsem na vše, co otec zpíval, a každou volnou chvíli jsem byl na opeře. Už*

tehdy jsem byl rozhodnut, že nic jiného než zpěv nebudu dělat, a to jsem netušil, jestli k tomu budu mít předpoklady.“⁵⁶

V roce 1976 ukončil studium konzervatoře oboru zpěv pod vedením svého otce, slavného operního pěvce Jaroslava Horáčka⁵⁷. „Můj celoživotní vzor byl můj otec, a to po lidské i umělecké stránce. Byl nesmírně veselý, vtipný, společenský a vynikající zpěvák a herec. Naučil mě mnoho věcí, které se týkají jeviště, a hlavně mě naučil vážit si toho, že člověk může být na jevišti. Dnes si to mnozí mladí neuvědomují. Dnes mě to nebaví, nebo dnes se mi nechce – by můj otec nikdy nevyslovil a já tyto věty slýchám kolem sebe často. Já nejsem člověk, který by musel umřít na jevišti nebo se stále honit za velkými úkoly. Mně stačí, že mně to baví a sám se dokážu rozesmát nebo ukápnout slzu. Je to asi sobecké, ale dělám to pro sebe.“⁵⁸

Rok před ukončením studia konzervatoře (1975) se stal laureátem soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech. Na třetím místě se umístil na mezinárodní pěvecké soutěži v Ženevě (1977).

Debutem na jevišti byla pro Pavla Horáčka role Kecala z Prodané nevěsty Bedřicha Smetany roku 1975. „Moje první role byla ve čtvrtém ročníku konzervatoře, kdy jsme nastudovali k Roku české hudby pro Stavovské divadlo Prodanou nevěstu, kde jsem zpíval Kecala. Bylo to úžasné představení, jen z mladých lidí. Kecal mě ale potkal moc brzy, a tak jsem se mu dlouho vyhýbal. Až po letech v Plzni jsem se k němu vrátil.“⁵⁹

V letech 1976–1978 působil v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého⁶⁰. Od roku 1978 se stal sólistou Národního divadla v Praze, kde ztvárnil řadu velkých a krásných rolí. Nejvíce vzpomíná na operu Modrovous (Béla Bartók). „Ve svých pětatřiceti letech jsem dělal v Národním divadle představení Modrovouse. Nádhernou, niternou roli s velkým vnitřním prožitkem. Jsou to jen dva lidé na jevišti. Já jsem to zpíval s fantastickou

⁵⁶ Z rozhovoru s Pavlem Horáčkem 5. 3. 2015.

⁵⁷ Jaroslav Horáček (29. dubna 1926 – 16. února 2011). Významný český basista. Od roku 1953 byl sólistou Národního divadla v Praze. Od roku 1992 až do svého důchodu byl sólistou ve Státní opeře v Praze. Působil jako pedagog na pražské konzervatoři. Roku 2006 získal cenu Thálie za celoživotní mistrovství. Na svém kontě měl přes 150 českých i světových nastudovaných rolí.

⁵⁸ Z rozhovoru s Pavlem Horáčkem 5. 3. 2015.

⁵⁹ Z rozhovoru s Pavlem Horáčkem 5. 3. 2015.

⁶⁰ Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého – umělecký soubor Československé lidové armády a Armády české republiky. Za dobu své existence (1943–1995) uskutečnil soubor kolem čtyřiceti tisíc vystoupení v Čechách i v zahraničí. Souborem prošla řada významných osobností.

Naděždou Kniplovou⁶¹ a dodnes na to nemohu zapomenout. Jelikož mě to potkalo příliš mladého, tak bych řekl, že je to jediná role, ke které bych se chtěl vrátit.“⁶²

Od roku 1990 působil jako sólista ve Státní opeře v Praze a roku 1998 přichází do Plzně do DJKT, kde je v angažmá dodnes. Nastudoval zde několik desítek rolí, z výraznějších jmenuji Dona Pasquala (Gaetano Donizetti – Don Pasqual), Chrudoše (Bedřich Smetana – Libuše), doktora Bartola (Gioacchino Rossini – Lazebník sevillský), knížete Galického (Alexandr Porfirjevič Borodin – Kníže Igor) nebo Mumlala (Bedřich Smetana – Dvě vdovy).

„Velký zlom pro mě nastal asi před deseti lety, kdy jsem zaznamenal přechod z těch dramatických, vážných a démonických rolí, k rolím komickým buffo. Ani jsem po nich netoužil, ale úplně mě okouzly a najednou se mi otevřel nový, krásný a nepoznaný svět.“⁶³

Kromě působení v divadle J. K. Tyla se Pavel Horáček věnoval i samostatným koncertům po evropských státech. Zpíval například v Belgii, Francii nebo Itálii. Také jeho hostování na několika zahraničních scénách (Holandsko, Rakousko – Wolfgang Amadeus Mozart – Don Giovanni, USA Carnegie Hall – Bedřich Smetana – Libuše) je významné.

⁶¹ Naděžda Kniplová – česká operní pěvkyně, sopranistka narozena 18. 4. 1932 v Ostravě. Přes třicet let působila v Národním divadle v Praze, kde vytvořila řadu českých i světových velkých rolí. Získala mnoho ocenění, především za provedení děl Richarda Wagnera.

⁶² Z rozhovoru s Pavlem Horáčkem 5. 3. 2015.

⁶³ Z rozhovoru s Pavlem Horáčkem 5. 3. 2015.

Obrázek 9 – Pavel Horáček

Jevhen Šokalo (Yevhen Shokalo)

Narodil se v roce 1960 ve Lvově na Ukrajině. V osmi letech začal hrát na akordeon. Po základní škole šel na konzervatoř, kde studoval sbormistrovství. Během tohoto studia se projevuje jeho zájem o zpěv a začíná navštěvovat soukromé hodiny zpěvu. Po vojně roku 1981 nastupuje do pěveckého oddělení na Kyjevskou hudební akademii. Tu úspěšně ukončil v roce 1986. Během studií získal ocenění laureáta soutěže Mladých operních pěvců Ukrajiny (1984).

První opera, kterou nastudoval, byla od Kirilla Vladimiroviče Molčanova⁶⁴ a jmenovala se A jitra jsou zde tichá (A zori zdes tichije). Pojednává o protiletadlovém ženském dělostřeleckém oddílu Rudé armády z druhé světové války. Toto sovětské válečné

⁶⁴ Kirill Vladimirovič Molčanov – ruský skladatel žijící v letech 1922–1982. Věnoval se především hudbě filmové a divadelní. Nejvýznamnější z tvorby filmové hudby je A jitra jsou zde tichá od režiséra Stanislava Rostockého. Filmový úspěch inspiroval skladatele k napsání stejnojmenné opery.

drama bylo zfilmováno Stanislavem Rostockým⁶⁵ roku 1972. Yevhen Shokalo se v této opeře výborně zhostil role Staršiny Vaskova.

Roku 1993 začal působit v Kyjevské národní opeře a hostoval v několika ruských operních domech. Jeho první angažmá v České republice bylo v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích v letech 1994–1997, kde jeho debutem byla role filosofa Collina z opery Bohéma Giacoma Pucciniho.

V roce 1998 nastoupil do angažmá v souboru opery DJKT v Plzni a zde působí do současnosti. Prvním nastudovaným titulem zde v divadle byla opera Attila (Giuseppe Verdi), kde se skvěle ujal titulní role krále Hunů Attily. *„Osudovou operou pro mě byla Attila, protože jsem zde působil ještě jako host a po této roli mi nabídli další tituly – například v opeře Káťa Kabanová (Leoš Janáček) nebo Lucia di Lammermoor (Gaetano Donizetti). To už bylo jednání o angažmá. A to všechno tedy díky Attilovi.“*⁶⁶

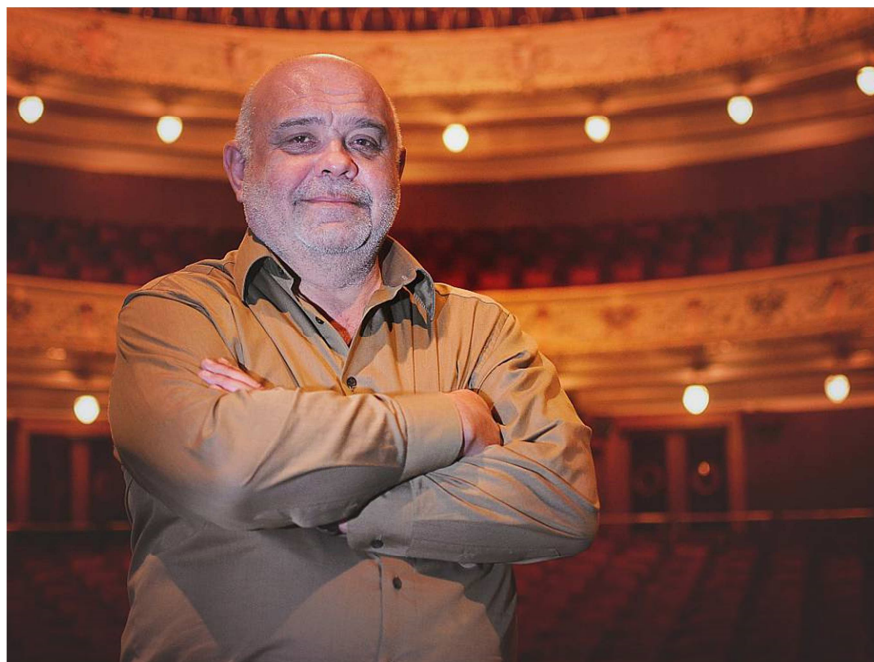
Během působení v divadle J. K. Tyla ztvárnil řadu komických i vážných basových rolí, z nichž nejvýraznější byl již zmíněný Attila (Giuseppe Verdi – Attila), dále potom Leporelo (Wolfgang Amadeus Mozart – Don Giovanni), Gremin (Petr Iljič Čajkovskij – Eugen Oněgin), Zachariáš (Giuseppe Verdi – Nabucco), Mumlal (Bedřich Smetana – Dvě vdovy), rytíř John Falstaff (Otto Nicolai – Veselé paničky windsorské), Don Pasquale (Gaetano Donizetti – Don Pasquale). Z českých zásadních rolí musím jmenovat zejména Vodníka (Antonín Dvořák – Rusalka) a Kecala (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta).

Jeho zvučný bas mu zajistil četné hostování na scénách v České republice, ale i v zahraničí (Polsko, Chorvatsko, Švýcarsko, Německo, Francie, Belgie, Bulharsko nebo Severní Korea, Kanada a Tokio).

Mimo obsazení do pěveckých rolí byl vybrán také k účinkování v několika filmech a seriálech jako např. Černí baroni či Expozitura, kde se ujal rolí záporných postav.

⁶⁵ Stanislav Rostocký – ruský filmový režisér žijící v letech 1922–2001. Jeho vrcholným filmem je A jitra jsou zde tichá, který byl v roce 1972 nominovaný na Oscara.

⁶⁶ Z rozhovoru s Yevhenem Shokalem dne 5. 2. 2015.

Obrázek 10 – Jevhen Šokalo

Jan Šťáva

Narodil se roku 1988 v Brně. „V hudebním prostředí jsem vyrůstal, oba rodiče jsou operní zpěváci, takže od útlého dětství jsem trávil mnoho času v divadle, sledoval ze zákulisí představení, a když se časem ukázalo, že bych mohl mít i nějaký hudební sluch, či dokonce hlas, bylo o mém dalším směřování prakticky rozhodnuto.“⁶⁷ Zpěv studuje od dětství pod vedením své matky, učitelky zpěvu a operní pěvkyně Zdeňky Rybecké. V roce 1999 byl přijat na Gymnázium P. Křížkovského s uměleckou profilací v Brně do třídy Mgr. Ireny Vašíčkové Pollini. Během studií na tomto gymnáziu zvítězil v několika pěveckých soutěžích (například Pražský pěvec, Duškova soutěž) a v roce 2006 natočil své první CD – Biblické písně Antonína Dvořáka a černošské spirituály. V roce 2007 byl přijat na brněnskou Janáčkovu akademii múzických umění, kde pokračoval ve studiích ve třídě doc. Zdeňka Šmukaře⁶⁸ do roku 2012. „Mou první operní rolí byl Sedlák v opeře Snídaně na hradě Šlankensvaldě brněnského skladatele Josefa Berga, kterou jsem nastudoval v roce 2003, tedy zhruba ve svých patnácti letech, v komorní opeře Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Pak zde následovaly další produkce jako Žebrácká opera Benjamina Brittena, Prima la musica, poi le parole Antonia Salieriho, Janáčkova Liška

⁶⁷ Z rozhovoru s Janem Šťávou dne 17. 3. 2015.

⁶⁸ Operní pěvec, pedagog na brněnské JAMU, bratr Jožky Šmukaře (zpěvák lidových písní).

*Bystrouška a další, ale první rolí na profesionální scéně byl správce Nikitič v Musorgského Borisi Godunovovi v Národním divadle Brno, což bylo v roce 2007.*⁶⁹

Od ledna 2010 je členem Janáčkovy opery v Brně, kde k jeho repertoáru patří role jako Leporello (Wolfgang Amadeus Mozart – Don Giovanni), Král (Giuseppe Verdi – Aida), Gremin (Petr Iljič Čajkovskij – Evžen Oněgin), Rafael/Adam (Joseph Haydn – Stvoření) a další. V roce 2011 debutoval v pražském Národním divadle rolí Osmina (Wolfgang Amadeus Mozart – Únos ze serailu). Od té doby zde vystoupil v řadě jiných postav, mj. Leporello (Wolfgang Amadeus Mozart – Don Giovanni), Král (Giuseppe Verdi – Aida) nebo Figaro a Bartolo (Wolfgang Amadeus Mozart – Figarova svatba). Je stálým hostem opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, kde ztvárnil například Kecala (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta), Collina (Giacomo Puccini – La Bohéme), krále Hydraota (Antonín Dvořák – Armida), Talbota (Gaetano Donizetti – Maria Stuarda) či Markýze (Bohuslav Martinů – Mirandolina).

*„Nemám za sebou až tolik opravdu stěžejních rolí basového oboru, ale obecně se asi dá říct, že mému typu hlasu a stylu herecké práce více sedí role komické, alespoň v tuto chvíli. Vyzdvihl bych zejména tři, a to již zmíněného Kecala v Prodané nevěstě, pak Osmina v Mozartově Únosu ze serailu a Leporella v Donu Giovannim téhož autora. Jsou to role, které hrají pravidelně, nesmírně mě baví a u nichž jsem si jist, že mě budou provázet většinu kariéry. S každou reprízou cítím, jak v těchto rolích získávám jistotu a můžu se víc soustředit na detaily, což vždy posunuje interpretaci výš.*⁷⁰

V zahraničí působil mimo jiné v operních domech v Montpellier a Nantes/Angers opera, pro které nastudoval roli Osmina (Wolfgang Amadeus Mozart – Únos ze serailu), dále v Ópera de Toulon (Alidoro v Rossiniho Popelce) či Ópera National de Lorraine v Nancy. Při své bohaté koncertní činnosti spolupracoval s orchestry jako Orchestre National de Lyon, Beethoven Orchestra Bonn, Radio Symphony Orchestra Hannover, Česká filharmonie, Pražská komorní filharmonie, Symfonický orchestr Hlavního města Prahy FOK, Janáčkova filharmonie Ostrava či Filharmonie Brno a vystoupil na několika prestižních festivalech (mj. Salzburger Festspiele, Smetanova Litomyšl, Moravský podzim, Prague Proms). K jeho koncertnímu repertoáru patří například basové party v dílech Johanna Sebastiana Bacha (Vánoční oratorium, Janovy

⁶⁹ Z rozhovoru s Janem Šťávou dne 17. 3. 2015.

⁷⁰ Z rozhovoru s Janem Šťávou dne 17. 3. 2015.

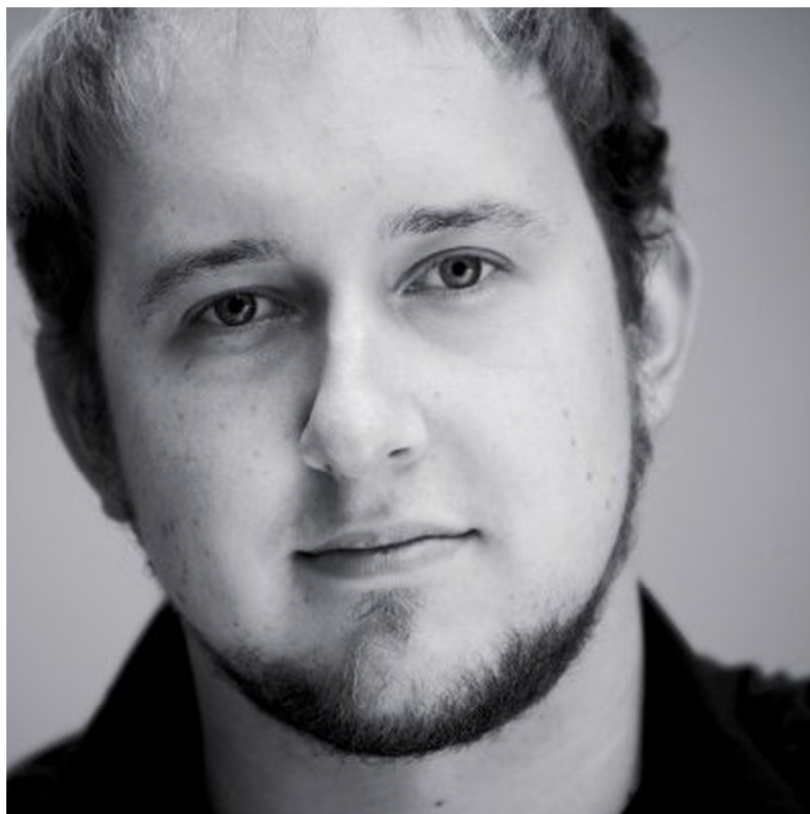
pašije), Josepha Haydna (Stvoření), Wolfganga Amadea Mozarta, Antonína Dvořáka či Giuseppe Verdiho (Requiem).

V letošní sezoně se podílel na otevření Nového divadla v Plzni rolí Kecala (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta). Slavnostní premiéra se uskutečnila 2. září 2014 a byla odvysílána v přímém přenosu na ČT Art. Slavnostního večera se zúčastnila řada známých osobností, např. někdejší první dáma Dagmar Havlová nebo ministr kultury Daniel Herman.

„Na práci v Plzni vzpomínám rád, už z toho důvodu, že pro mě bylo toto působení úspěšné. Režisérka Jana Kališová dbá na detailní práci, její režie je postavená na přesných hereckých akcích, ale zároveň mi dala prostor vytvořit charakter podle mého cítění, nestylizuje mě do něčeho, co mi nesedí. V tomto případě je to zejména jakási zažitá interpretace Kecala. Myslím, že by bylo nesmyslné, abych ve svých šestadvaceti letech hrál zkušeného staršího pána v duchu tradice, nastolené Emilem Pollertem či Eduardem Hakenem. Jana Kališová mi umožnila vytvořit mladšího, pohyblivějšího Kecala, aniž by, alespoň podle mého názoru, trpěl původní Smetanův a Sabinův záměr. Rovněž hudební nastudování bylo pro mě velmi přínosné. Oliver Dohnányi je zkušený dirigent a jsem vděčný za možnost pracovat na této roli právě s ním. Do Plzně jezdím velice rád, je to divadlo s velmi příjemnou, přátelskou atmosférou. Většinou, když člověk někam přijede, delší dobu trvá, než „zapadne“ do nového prostředí. V Plzni jsem se cítil výborně od první zkoušky a řekl bych, že se to projevilo i na výsledku. Plzeň má kvalitní operní ansámbl, jak sólový, tak sborový, skvělý orchestr a samozřejmě nejlepší pivo na světě.“⁷¹

Z dalších projektů čeká Jana Šťávu například role Sarastra (Wolfgang Amadeus Mozart – Kouzelná flétna) v pražském Národním divadle. Vrcholem letošní sezony pak bude květnový debut v rámci BBC Proms v Londýně, kde vystoupí při koncertním provedení Smetanova Dalibora v roli Beneše, pod taktovkou Jiřího Bělohlávka.

⁷¹ Z rozhovoru s Janem Šťávou dne 17. 3. 2015.

Obrázek 11 – Jan Štáva

4.1.4 soprán

Valentina Čavdarová (Valentina Chavdarova)

Narodila se v roce 1958 v Bulharsku ve městě Burgas. Její rodina nebyla nikdy hudebně založená. Hudba jí učarovala poprvé až na základní škole, kde začala zpívat ve školním pěveckém sboru. „*Moje učitelka ze školy, která zároveň vedla sbor, mi říkala slavík.*“⁷² Kolem deseti let se dostala do prestižnějšího pěveckého sboru města Burgasu pod vedením významné paní dirigentky Milky Stoevy⁷³. Postupem času se stala sólistkou sboru. Pořádali spoustu koncertů a zúčastnili se řady soutěžních přehlídek, dvakrát vyhráli 1. místo v Neerpeltu v Holandsku.

Roku 1973 byla přijata na střední hudební školu Pancha Vladigerova⁷⁴, kde začala studovat operní zpěv u sólistky opery v Burgasu Naděždy Vulpe⁷⁵. V roce 1977 byla

⁷² Z rozhovoru s Valentinou Čavdarovou dne 16. 2. 2015.

⁷³ Milka Stoeva je bulharská sbormistryně. Vystudovala sbormistrovství na hudební akademii v Sofii. Založila vlastní pěvecké těleso nazvaného „Milka Stoeva“.

⁷⁴ Pancho Vladigerov byl bulharský skladatel, pedagog a dirigent.

potom přijata na Hudební akademii v Sofii k paní docentce Doře Mutafové⁷⁶. Během studia se zúčastnila soutěže Světoslava Obretenova⁷⁷ (1980) a získala zde třetí místo.

Po ukončení studia roku 1983 v Sofii se vrátila domů do rodného Burgasu a stala se sólistkou zdejší opery. První rolí byla Hraběnka z Figarovy svatby Wolfganga Amadea Mozarta. Poté následovaly další operní i operetní role jako byla například Serena (George Gerschwin – Porgy a Bess), Magdalena (Paul Abraham – Ples v hotelu Savoy), Líza (Emmerich Kálmán – Hraběnka Marica), Desdemona (Giuseppe Verdi – Otello), Elvíra (Giuseppe Verdi – Ernani), Micaela (Georges Bizet – Carmen) nebo Nedda (Ruggero Leoncavallo – Komedianti). Nastudovala také roli Normy (Vincenzo Bellini – Norma), se kterou hostovala v operním domě ve Staré Zagoře. V opeře Ernani Giuseppe Verdiho zpívala po boku dnes světoznámých tenorů Paola Gavanelliho⁷⁸ a Fabia Armaliatoa⁷⁹.

Roku 1991 byla přijata po úspěšném konkurzu do angažmá ve Slezském divadle v Opavě. Zde nastudovala velké Verdiovské role jako Odabellu (Giuseppe Verdi – Attila), Leonoru (Giuseppe Verdi – Trubadúr) nebo Violettu (Giuseppe Verdi – La Traviata). Pak následovaly výrazné české operní sopránové role, jako byla Mařenka (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta) a Jenůfa (Leoš Janáček – Její pastorkyňa). Za roli Jenůfy získala roku 1994 ocenění v podobě sošky Libuše na festivalu oper v České republice. Ve stejném roce také natočila se státní filharmonií Brno a Českým filharmonickým sborem Brno pod taktovkou Leoše Svárovského⁸⁰ premiérovou nahrávku oratoria Máří Magdalény od Julesa Masenneta. S touto skladbou se také zúčastnila natáčení v přímém přenosu do České televize.

Roku 1997 se stala sólistkou opery Moravského divadla v Olomouci. I zde nastudovala řadu rolí, jako byla Káťa (Leoš Janáček – Káťa Kabanová), Karolína (Bedřich Smetana – Dvě vdovy) nebo Nevěsta (Sandor Szokolaj – Krvavá svatba).

Do stálého angažmá v divadle J. K. Tyla v Plzni nastoupila Valentina Čavdarová roku 1999. První roli, kterou zde nastudovala, byla Šárka (Zdeněk Fibich – Šárka).

⁷⁵ Naděžda Vulpe byla operní pěvkyně a pedagožka. Vystudovala bulharskou akademii múzických umění.

⁷⁶ Dora Mutafová byla profesorka na hudební akademii v Sofii. Vystudovala zpěv u Georga Zlatena Cherkina (bulharský skladatel a pedagog).

⁷⁷ Svetoslav Obretenov byl bulharský skladatel a pedagog. Jeho tvorba zahrnuje hlavně klavírní a vokální skladby.

⁷⁸ Paolo Gavanelli je italský baryton. Zpíval v řadě velkých světových operních domech jako například Covent Garden, Metropolitní opeře, v Paříži, Vídni atd.

⁷⁹ Fabio Armaliato je italský tenor. Vystupoval v operních domech jako je Metropolitní opera v New Yorku nebo La Scala.

⁸⁰ Leoš Svárovský je dirigent a pedagog na pražské AMU. Působil jako šéfdirigent velkých českých i slovenských orchestrů.

Z dalších rolí mohu jmenovat Vendulku (Bedřich Smetana – Hubička), Tatianu (Petr Iljič Čajkovskij – Evžen Oněgin) nebo Cio-Cio-San (Giacomo Puccini – Madama Butterfly). „*Osudovou rolí mi byla Cio-Cio-San, a to proto, že jsem ji mohla zpívat v Tokiu na zájezdě se souborem v Japonsku před 2200 lidmi a ještě v opravdovém kimonu.*“⁸¹ Další velice výraznou rolí byla opět nastudovaná Desdemona (Giuseppe Verdi – Otello), díky které se dostala k nominaci na ceny Thálie roku 2008.

V současné době se kromě zpívání věnuje také pedagogické činnosti na konzervatoři v Plzni a na ZUŠ Elementária.

Obrázek 12 – Valentina Čavdarová

Iveta Koppová Žižlavská

Narodila se v roce 1959 v Bratislavě. „*Již jako čtyřletá jsem strašně ráda tančila, zpívala a věděla jsem, že budu zpívat, šla jsem za tím odmala.*“⁸² Jako malá navštěvovala hudební školu umění, kde chodila na klavír a na zpěv. Roku 1974 úspěšně složila přijímací zkoušky na konzervatoř v Bratislavě, kde studovala zpěv u paní profesorky Kristýny

⁸¹ Z rozhovoru s Valentinou Čavdarovou dne 16. 2. 2015.

⁸² Z rozhovoru s Ivetou Koppovou Žižlavskou dne 23. 3. 2015.

Figurové. Na školních inscenacích ztvárnila hlavní role v operách Kouzelná flétna a Bastien a Bastienka (Wolfgang Amadeus Mozart) nebo Řízek Jiřího Pauera. V šestém ročníku konzervatoře roku 1980 úspěšně absolvovala konkurz do státní opery v Olomouci a začala zde zpívat Violetu v La Traviatě (Giuseppe Verdi). Na základě této role získala v Olomouci angažmá a pobyla v tomto divadle čtyři roky. Během tohoto čtyřletého angažmá odzpívala celkem 35 rolí, z toho 22 velkých hlavních rolí například již zmíněnou Violetu nebo Alžbětu (Giuseppe Verdi – Don Carlos), Adinu (Gaetano Donizetti – Nápoj lásky) a Rosinu (Gioacchino Rossini – Lazebník sevillský).

Roku 1984 získala angažmá v Národním divadle v Praze na základě předchozího zdejšího hostování ve třech operách – La Traviata (Giuseppe Verdi), Lazebník sevillský (Gioacchino Rossini) a Hubička (Bedřich Smetana).

„Svým temperamentem a hlasem jsem byla předurčena spíš k italskému repertoáru.“⁸³ Po rozdělení Národního divadla a Státní opery v Praze zůstala tedy jako italsko-repertoární ve Státní opeře, kde působila až do roku 2004 a zúčastnila se s ní koncertního zájezdu do Japonska, kde zpívala další velmi výraznou roli Rosalindy v operetě Netopýr Johanna Strausse. Za Rosalindu získala velmi pozitivní kritiku a na jejím repertoáru byla přes 10 let. Z operních rolí zpívala nejvíce Leonoru (Giuseppe Verdi – Trubadúr), Violettu (Giuseppe Verdi – La Traviata) a Luciu (Gaetano Donizetti – Lucia di Lammermoor). „Tyto role byly pro mě vrcholové. Ale přesto na úplně špičce pro mne byla Violetta, která mě provázela asi 15 let a byla to má první velká role. První nastudování bylo však plné nervů, protože jsem se to sama doma naučila a hned jsem byla vyhozena jako studentka na prkna. Jako mou osudovou roli bych označila Luciu, protože jsem si mohla zazpívat po boku svého milovaného chotě a byli jsme krásný pár.“⁸⁴

V plzeňském DJKT poprvé vystoupila v roli Senty v Bludném Holanďanovi od Richarda Wagnera roku 2005. Z dalších velkých rolí bych zmínila hlavní role například v operetě Vídeňská krev od Johanna Strausse nebo Miladu v opeře Dalibor Bedřicha Smetany. Z ostatních rolí mohu zmínit Bertu (Gioacchino Rossini – Lazebník sevillský), Domovnici (Bohuslav Martinů – Voják a tanečnice) nebo v letošním roce 2015 v operetě Čardášová princezna Emmericha Kálmána ztvárnila kněžnu Marii-Luisu.

V současné době s manželem Miloslavem Koppem podnikají a divadlo se jí stalo

⁸³ Z rozhovoru s Ivetou Koppovou Žižlavskou dne 23. 3. 2015.

⁸⁴ Z rozhovoru s Ivetou Koppovou Žižlavskou dne 23. 3. 2015.

koníčkem. „Dělá mi to dobře, když si můžu jít vyvětrat hlavu do divadla. Baví mě to a беру to jako relax a jsem ráda za každou další příležitost.“⁸⁵

Obrázek 13 – Iveta Koppová Žižlavská

Radka Sehnoutková

Narodila se v roce 1976. K hudbě se dostala přes kořeny rodiny. Maminka toužila být zpěvačkou a zúčastnila se několika soutěží, babička hrála na harmoniku a v ochotnickém divadle. I ze strany otce byla řada hudebníků. Od malička toužila být Radka Sehnoutková zpěvačkou. Zpočátku ale měla ambice zpívat popovou hudbu. „Věděla jsem to od začátku, že moje touha je zpívat, i když ne operu, ale pop. Mým vzorem byl Karel Gott.“⁸⁶ S operou se setkala už jako šestileté dítě, kdy navštěvovala s maminkou odpolední nedělní divadelní představení. Na ZUŠ v Ústí nad Labem chodila zpočátku nejdřív na klavír, později na doporučení zdejšího ředitele nastoupila i na sólový zpěv.

⁸⁵ Z rozhovoru s Ivetou Koppovou Žižlavskou dne 23. 3. 2015.

⁸⁶ Z rozhovoru s Radkou Sehnoutkovou dne 25. 2. 2015.

V letech 1990–1997 studovala operní zpěv na teplické konzervatoři. „V závěrečném šestém ročníku jsem se rozhodovala, co se mnou bude dál. Mým dalším velkým snem bylo stát se letuškou, ale nesplňovala jsem propozice. Ani policistka mi nevyšla. Navíc jsem k hudbě měla stále blíže a tak jsem udělala přijímačky na JAMU v Brně.“⁸⁷ Zpěv studovala pod vedením Natálie Romanové Achaladze⁸⁸. Během studia zpívala také ve filharmonickém sboru v Brně pod vedením ředitele Petra Fialy⁸⁹. Současně dostala nabídku od Pavla Šnajdra⁹⁰ na hlavní roli Pepi Pleiningerové v plzeňské inscenaci Vídeňské krve. „S Pavlem Šnajdrem jsem se setkala v Teplících na zahájení lázeňské sezóny. Řekl mi, že v Plzni hledají adeptku na roli Pepi a že bych se na ni typově výborně hodila. Roli jsem dostala a dva roky jsem v ní hostovala.“⁹¹ Na základě této role jí bylo nabídnuto angažmá, do kterého nastoupila v květnu roku 2006. Od té doby zde v divadle ztvárnila desítky operních i operetních rolí. Jako první v angažmá to byla role Jitky (Bedřich Smetana – Dalibor). Z výraznějších rolí jmenuji Karolínu (Bedřich Smetana – Dvě vdovy), Terinku (Antonín Dvořák – Jakobín), Musettu (Giacomo Puccini – La Bohéme) nebo Adinu (Gaetano Donizetti – Nápoj lásky). „Adinu jsem milovala, i když to byla asi jedna z nejtěžších rolí, které jsem dělala. Zároveň mě s touto rolí pojí seznámení se svým současným přítelem, který mě viděl tenkrát poprvé.“⁹² V současné době mezi její největší role v plzeňském divadle patří Helena Zarembová v operetě Polská krev (Oskar Nedbal), Esmeralda v opeře Prodaná nevěsta (Bedřich Smetana), Fenicie v opeře Voják a tanečnice (Bohuslav Martinů). Z nejnovějších na repertoáru pak jmenuji Neddu (Ruggero Leoncavallo – Komedianti) a Komtesu Stasi (Emmerich Kálmán – Čardášová princezna).

K výrazným projektům Radky Sehnoutkové mimo divadlo DJKT patří nahrávka Lišky Bystroušky (Leoš Janáček – Liška Bystrouška), vzniklá ve spolupráci BBC a České televize pro animovanou verzi. Tímto projektem se autoři snažili přitáhnout dětské i dospělé diváky k opeře nějakým zajímavým způsobem. Podílelo se na něm Evropské operní centrum, jehož sídlo je v Manchesteru ve Velké Británii. „Tato zkušenost pro mě byla osudnou na základě dvou věcí. Za prvé spolupráce se zahraničním týmem byla na

⁸⁷ Z rozhovoru s Radkou Sehnoutkovou dne 25. 2. 2015.

⁸⁸ Natálie Romanová Achaladze je brněnská sopranistka. Narodila se 7. 12. 1944 v Černovicích. Ztvárnila celou řadu rolí, jak z českého, tak světového repertoáru. Roku 1993 obdržela cenu za celoživotní dílo a byla navržena na cenu Thálie za roli Káti Kabanové Leoše Janáčka.

⁸⁹ Petr Fiala (*1943) je hudební skladatel, dirigent, klavírista a pedagog. Od roku 1990 je ředitel a dirigent svého filharmonického sboru v Brně, který se řadí mezi nejlepší sbor v Evropě.

⁹⁰ Pavel Šnajdr – dirigent působící několik let v divadle DJKT, v roce 2008 odešel do angažmá do Státní opery v Praze.

⁹¹ Z rozhovoru s Radkou Sehnoutkovou dne 25. 2. 2015.

⁹² Z rozhovoru s Radkou Sehnoutkovou dne 25. 2. 2015.

vysoké profesionální úrovni. A za druhé jsem tuto roli vždycky chtěla zpívat, protože v dětství jsem trávila letní prázdniny u babičky a dědy v Zábřehu na Moravě v Růžovém Údolí. Tam si mě oblíbil dědečkův kamarád, který byl kočí, a když mi nosil jahody z lesa, tak říkal, že mi je posílá liška z lesa. Zpětně mi pak došlo, že role lišky ke mně přišla v této formě a jsem za to nesmírně ráda.“⁹³

Z dalších větších projektů Radky Sehnoutkové uvedu festival Opera Mozart Praha, kde zpívala Zerlinu (Wolfgang Amadeus Mozart – Don Giovanni) nebo provedení sopránového partu v Carmině Buraně (Carl Orff – Carmina Burana) k 25. výročí Sametové revoluce, které proběhlo 17. 11. 2014 v Betlémské kapli.

Obrázek 14 – Radka Sehnoutková

⁹³ Z rozhovoru s Radkou Sehnoutkovou dne 25. 2. 2015.

Ivana Šaková

Narodila se roku 1966 v Kladně v hudebně založené rodině. Maminka učila na lidové škole umění na akordeon. Sestra vystudovala klavír na konzervatoři. Ivana Šaková začínala nejdříve také s klavírem a až následně se věnovala zpěvu, kdy navštěvovala hodiny zpěvu u profesorky Růženy Tomáškové⁹⁴ na hudební škole. Díky pěveckým zkušenostem získaným u profesorky Tomáškové se rozhodla zpěvu věnovat více. Se sestrou pak zpívala duo na soutěžích ZUŠ.

Po základní škole chodila dva roky na gymnázium a pak udělala přijímačky na konzervatoř do Prahy. Zde studovala zpěv pod vedením profesorky Heleny Tattermuschové⁹⁵, u které absolvovala roku 1988.

V šestém ročníku na konzervatoři přijala nabídku angažmá do divadla Jiřího Myrona v Ostravě, kde setrvala jeden rok a zpívala operetní role. V témže roce byla pozvána na konkurz od dirigenta Josefa Chaloupky⁹⁶ k předzpívání Rusalky do divadla v Liberci. *„Přivedl mě tam týden před premiérou Rusalky. Tenkrát to vyšlo a jsem za to ráda.“*⁹⁷

Na základě úspěšného konkurzu pobyla v libereckém divadle F. X. Šaldy dva roky. Z úspěšných rolí Ivany Šakové na tomto jevišti mohou tedy jmenovat Rusalku (Antonín Dvořák – Rusalka), Micaelu (Georges Bizet – Carmen), Lišku Bystroušku (Leoš Janáček – Liška Bystrouška), Manon (Jules Massenet – Manon Lescaut) nebo Mimi (Giacomo Puccini – La Bohéme).

Po odpočinku v podobě mateřské dovolené působila Ivana Šaková osm let na volné noze a věnovala se koncertní činnosti. V roce 1993 začala spolupracovat s Originálním divadlem Praha, ve kterém nejen zpívala, ale i hrála, a s tímto spolkem spolupracuje dodnes.

Jako host začala v roce 1997 působit v Národním divadle v Praze, v opeře Městského divadla v Ústí nad Labem a v DJKT v Plzni. Do plzeňské opery po hostování

⁹⁴ Růžena Tomášková je bývalá profesorka na LŠU na Kladně. Založila ženský pěvecký sbor Gaudium v roce 1957.

⁹⁵ Helena Tattermuschová byla významná česká operní sopranistka. Dlouhá léta sólistka Národní opery v Praze. K jejím stěžejním rolím patří Janáčková Liška Bystrouška. Ztvárnila celou řadu českých i světových velkých sopránových operních rolí.

⁹⁶ Josef Chaloupka byl významný český dirigent. Jako dirigent působil v řadě českých divadlech a v roce 1974 byl šéfdirigentem v DJKT v Plzni a v letech 1990–1995 zastával funkci šéfa souboru opery DJKT.

⁹⁷ Z rozhovoru s Ivanou Šakovou dne 24. 3. 2015.

v roli Rusalky nastoupila následující rok do angažmá. První rolí, kterou zde nastudovala, byla Hedvika (Bedřich Smetana – Čertova stěna). Od té doby zde ztvárnila velice široký repertoár. Z nejvýraznějších rolí to byla Senta (Richard Wagner – Bludný Holanďan), Turandot (Giacomo Puccini – Turandot), Jenůfa (Leoš Janáček – Její pastorkyňa) nebo Salome (Richard Strauss – Salome). „*Nejradši jsem měla Salome. Byla to moje nejdramatičtější a nejobtížnější role.*“⁹⁸ Představila se také v roli Ariadny (Richard Strauss – Ariadna na Naxu), za kterou byla nominována na cenu Thálie roku 2001.

V současné době můžeme Ivanu Šakovou vidět v roli Giulietty v Hoffmanových povídkách (Jacques Offenbach), Ludmily v Prodané nevěstě (Bedřich Smetana), Santuzzy v Sedláku kavalírovi (Pietro Mascagni) nebo Toscy (Giacomo Puccini). Můžeme se na ni těšit také v roli Krasavy v opeře Libuše (Bedřich Smetana), ve které se představí v květnu letošního roku.

Obrázek 15 – Ivana Šaková

⁹⁸ Z rozhovoru s Ivanou Šakovou dne 24. 3. 2015.

Ivana Veberová

Narodila se v roce 1984 v Českých Budějovicích. K hudbě se dostala již v raném dětství. *„Nevyrůstala jsem sice v muzikantské rodině v tom pravém slova smyslu, ale hudba a zpěv byla u nás vždy běžnou součástí výchovy i zábavy. Maminka nám často zpívala a hrála na kytaru, tatínek byl zase nadšeným posluchačem nahrávek všech možných žánrů. Není tedy divu, že jsem prý dříve zpívala, než mluvila. Už v mateřské škole učitelky mým rodičům doporučily, aby mne dali do hudební školy. Do ZUŠ Otakara Jeremiáše mne vzali až v první třídě (v této době nebyla možnost se hudebně vzdělávat v mladším věku). Začala jsem chodit na klavír a sólový i sborový zpěv k paní Hedě Vodičkové. S operou jsem se tedy seznámila zde. Vzpomínám si na Mozartovy árie z Bastiena a Bastienky, ale také na Kuchtíka a druhou Žínku z Rusalky. Mimoto jsem pravidelně navštěvovala jako divák Jihočeské divadlo, ať už s rodiči, prarodiči nebo se školou. V jedenácti letech jsem začala chodit do Chrámového pěveckého sboru k panu Fránovi, kde jsem se seznámila s vážnou duchovní hudbou, a s tímto spolkem spolupracuji dodnes.“⁹⁹*

V roce 2005 absolvovala na Pražské konzervatoři u profesorky Antonie Denygrové¹⁰⁰. Ivana Veberová se zúčastnila několika soutěží. Na soutěži ZUŠ Liberec obdržela 1. místo. Na mezinárodní pěvecké soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech získala 3. místo a cenu Jarmily Novotné¹⁰¹ za interpretaci. V posledním roce studia dostala možnost předzpívat v DJKT v Plzni a byla jí nabídnuta role Mařenky v Prodané nevěstě Bedřicha Smetany. *„Má první role byla Mařenka z Prodané nevěsty. Bylo to v DJKT v roce 2005, kdy jsem studovala poslední ročník na Pražské konzervatoři. Vstoupila jsem tehdy do již hotové inscenace. Tuto roli bych označila jako svou osudovou. Nejen, že to byla má první role vůbec, ale zároveň je to první role, kterou jsem si ve stejném divadle mohla po devíti letech nastudovat v další nové inscenaci podruhé. Zároveň jsem měla tu čest otevřít s touto rolí v září 2014 Nové divadlo v Plzni.“¹⁰²* Za roli Mařenky se Ivana Veberová v letošním roce dostala poprvé do úzké nominace na ceny Thálie za rok 2014.

⁹⁹ Z rozhovoru s Ivanou Veberovou dne 20. 3. 2015.

¹⁰⁰ Antonie Denygrová – vynikající česká přední sopranistka. Narodila se v Hronově. Dlouholetá sólistka Národního divadla v Praze. Mezi její velké role patří například Rusalka (Antonín Dvořák – Rusalka), Káťa Kabanová (Leoš Janáček – Káťa Kabanová) nebo Krasava (Bedřich Smetana – Libuše). Působila jako pedagožka na Pražské konzervatoři. Vychovala řadu talentovaných pěvců.

¹⁰¹ Jarmila Novotná (23. září 1907, Praha – 9. února 1994, New York) byla česká operní pěvkyně a herečka. Byla žákyní Emy Destinové. Působila v Národním divadle v Praze, hostovala na několika evropských scénách. Emigrovala do USA, kde od roku 1935 vystupovala v Metropolitní opeře v New Yorku.

¹⁰² Z rozhovoru s Ivanou Veberovou dne 20. 3. 2015.

Slavnostní vyhlášení proběhlo 28. 3. 2015 v Národním divadle a Ivana Veberová cenu Thálie pro plzeňskou operu získala.

V roce 2006 přijala v plzeňské opeře stálé angažmá a působí tu dodnes. Ztvárnila zde mnoho rolí, mimo jiné jmenuji Hraběnkou (Wolfgang Amadeus Mozart – Figarova svatba), Micaelu (Georges Bizet – Carmen) nebo Adrianu (Francesco Cilea – Adriana Lecouvreur).

Z výraznějších rolí bych uvedla Mariken (Bohuslav Martinů – Hry o Marii), Desdemonu (Giuseppe Verdi – Otello), Jenůfu (Leoš Janáček – Její pastorkyňa), Liu (Giacomo Puccini – Turandot) nebo Jaroslavnu (Alexandr Porfirjevič Borodin – Kníže Igor) a Toscu (Giacomo Puccini – Tosca). *„Už při studiích na Pražské konzervatoři jsem několikrát Toscu viděla v Národním divadle a zamilovala si ji na první poslech. Už tehdy se pro mne stala významným cílem, kterého jsem chtěla dosáhnout.“*¹⁰³

V letošním roce excelovala v roli Santuzzy v opeře Sedlák Kavalír od Pietra Mascagniho, která měla v DJKT premiéru 24. 1. 2015.

*„Nejraději vzpomínám na ty role, u kterých jsem měla pocit, že jsou mi psané takzvaně na tělo. Jmenuji alespoň Mařenku, Rusalku, Jenůfu, Desdemonu, Jaroslavnu, Toscu a Santuzzu. Méně ráda vzpomínám na role z francouzského repertoáru, které byly vždy pro mne díky výslovnosti velkým oříškem a na role, které byly tak trochu mimo můj obor.“*¹⁰⁴

¹⁰³ ZAHRADNÍKOVÁ, Andrea. *Sopranistka Ivana Veberová: Díky opeře znám slovo láska v mnoha jazycích* [online]. Dostupné z: <<http://www.denik.cz/hudba/diky-opere-znam-slovo-laska-v-mnoha-jazycich-20130915-v13s.html>>. c2015, [citováno 2015-02-17].

¹⁰⁴ Z rozhovoru s Ivanou Veberovou dne 20. 3. 2015.

Obrázek 16 – Ivana Veberová

4.1.5 mezzosoprán, alt

V našem divadle se altových partů ujímají dámy, které řadíme spíše do mezzosopránu. Nejvýraznější z nich je Jana Foff Tetourová, stálá členka souboru opery DJKT. Z hostů mohu jmenovat např. Elišku Weissovou.

Jana Foff Tetoutová

Jana Foff Tetourová se narodila roku ■■■ v Českých Budějovicích. Již ve svých čtyřech letech se poprvé dostala k divadlu, kdy ji na různá představení brala její matka. Vystudovala zpěv na Pražské konzervatoři a soukromě navštěvovala paní Libuši

Domaninskou¹⁰⁵, díky jejímuž vedení se jí otevřely dveře do světa opery. Na Akademii múzických umění v Praze absolvovala zpěv u profesorky Magdalény Hájossovové¹⁰⁶. Během studií absolvovala několik mistrovských kurzů, např. v Českých Budějovicích nebo v Piešťanech a Salzburgu. Na Mezinárodní pěvecké soutěži Emy Destinové roku 1995 získala 1. místo a roku 1997 na stejné soutěži byla oceněna jako absolutní vítězka, čímž na sebe poprvé více upozornila. Na základě těchto úspěchů byla pozvána do Českých Budějovic k hostování v Jihočeském divadle, kde nastudovala roli Závaše z opery Čertova Stěna od Bedřicha Smetany.

Od roku 1997 nastoupila do angažmá v divadle Josefa Kajetána Tyla v Plzni a její první nastudovanou operou zde byla opět Čertova stěna. Během působení na zdejší scéně ztvárnila řadu klíčových mezzosopranových rolí, například Dalilu (Camille Saint-Saëns – Samson a Dalila), Santuzzu (Pietro Mascagni – Sedlák kavalír), Vlastu (Zdeněk Fibich – Šárka), Lišáka (Leoš Janáček – Příhody lišky Bystroušky), Suzuki (Giacomo Puccini – Madama Butterfly), Sestru Paskalinu (Bohuslav Martinů – Hry o Marii) či Johanku z Arku (Petr Iljič Čajkovskij – Panna Orleánská). Ze stěžejních rolí musím jmenovat Carmen (Georges Bizet – Carmen), ohodnocenou v roce 2000 cenou ředitele DJKT pro umělce do 30 let za mimořádný umělecký výkon. V roli Carmen též zářila na turné opery DJKT v Japonsku v roce 2005. *„Milovala jsem hlavně Carmen. I proto, že jsme s ní byli na zájezdech v Japonsku. Chtěla bych ji ještě jednou nastudovat s nějakým zajímavým režisérem.“*¹⁰⁷

Jana Foff Tetourová byla nominována na cenu Thálie 2014 za mimořádný jevištní výkon v roli Amneris v triumfální opeře Aida Giuseppe Verdiho. Operu režíroval současný šéf souboru opery Tomáš Pilař a hudebního nastudování se ujal dirigent a houslista František Drs. Premiéra proběhla 18. 10. 2014 v DJKT. Jana Foff Tetourová vytvořila v postavě princezny Amneris jednu ze svých nejlépe ztvárněných rolí, překypující struhujícím prožitkem. *„Vypadá to, že nějakým způsobem osudovou rolí je pro mě Amneris, protože jsem teď měla možnost ji po několika letech nastudovat znovu a jsem za ni nominována na Thálii. „Pokud je role hodně komplikovaná jako Amneris, tak o ní často přemýšlím a čerpám inspiraci ze svého života a hereckou inspiraci třeba i z normálních*

¹⁰⁵ Libuše Domaninská – operní pěvkyně, soprán. Vlastním jménem Libuše Klobásková, provdaná Vyčichlová. Narodena 4. července 1924 v Brně – Královo Poli. Dlouholetá sólistka Národního divadla v Praze.

¹⁰⁶ Magdaléna Hájossová – slovenská pěvkyně a hudební pedagožka, pracující v Praze, Berlíně a na Slovensku. Narodena 25. července 1946 v Bratislavě.

¹⁰⁷ Citace rozhovoru s Janou Foff Tetourovou dne 14. 3. 2015

filmů. Chtěla bych mít možnost zpívat a ztvárňovat zajímavé postavy s psychologickým vývojem v daném příběhu. I kdyby to měla být činohra.“¹⁰⁸

Obrázek 17 – Jana Foff Tetourová

4.2 operní režiséři

Tomáš Pilarš

Narodil se roku 1988 v Praze. Pochází z prostředí kulturně založené rodiny. Tatínek byl čtyřicet let houslovým koncertním mistrem ve Státní opeře v Praze. Maminka vystudovala nejprve ekonomickou školu a později hereckou konzervatoř. „*Svou lásku k umělému umění přisuzuji tomu, že maminka, když otěhotněla, se rozhodla, že musí*

¹⁰⁸ Citace rozhovoru s Janou Foff Tetourovou dne 14. 3. 2015.

stihnout řadu kulturních akcí. Skoro každý večer jsem byl tedy nošen v bříšku na různé koncerty a do opery.“¹⁰⁹

Operu poprvé viděl ve čtyřech letech a hned si ji zamiloval. Od tří let začal hrát na housle. Přáním jeho otce tenkrát bylo, aby po něm jednou převzal roli koncertního mistra. Později se na housle a klavír začal učit na ZUŠ Jana Hanuše v Praze. Poté přibral k nástrojům i studium skladby, které se věnoval devět let, a dokonce složil i dvě symfonie, vydal tři CD a pracoval na zakázkách pro různá pěvecká tělesa. V dětství navštěvoval i hodiny baletu v Národním divadle v Praze. Tanci a zpěvu se věnoval také v lidovém souboru Rosénka, kde se zajímali o hudbu z oblasti Uherského Hradiště. Do 15 let hrál také v loutkovém divadle. V tomto období vedl i malý komorní orchestr.

Režii se začal věnovat už jako patnáctiletý, kdy si založil svůj vlastní amatérský spolek a tam proběhly jeho první režie. Operní režii vystudoval na HF JAMU u profesorů Václava Mála¹¹⁰, Tomáše Studeného¹¹¹ a Aleny Vaňákové¹¹². Scénografii studoval soukromě u Josefa Jelínka¹¹³. První studijní režie na Hudební fakultě JAMU v Brně se jmenovala Čas na schůzku, což bylo asi čtyřicetiminutové postmoderní operní pásmo. Další větší operou, kterou režíroval také na fakultě, byla Veselohra na mostě od Bohuslava Martinů nebo Evžen Oněgin Petra Iljiče Čajkovského.

První operou na profesionálním jevišti byla Kouzelná flétna v úpravě pro dětské publikum v Národním divadle v Brně.

Za svou dosud nejvýraznější režii sám Tomáš Pilař zatím považuje Sílu osudu Giuseppe Verdiho, kterou uvedl v libereckém divadle F. X. Šaldy v roce 2013. Přesto, že je sám i scénografem, tak si k této inscenaci přizval ke spolupráci Aleše Valáška¹¹⁴. Z dalších prací je třeba uvést Toscu Giacomu Pucciniho provedenou v Severočeském divadle v Ústí nad Labem 13. 5. 2014 opět ve scéně a kostýmech Josefa Jelínka.

¹⁰⁹ Z rozhovoru s Tomášem Pilařem dne 24. 3. 2015

¹¹⁰ Václav Málek – operní režisér, pěvec, bývalý šéf souboru opery a operety olomouckého divadla, zakladatel hudebně-dramatického studia v Olomouci.

¹¹¹ Tomáš Studený vystudoval operní režii na JAMU v Brně.

¹¹² Alena Vaňáková vystudovala operní režii na JAMU v Brně. Byla režisérkou v Janáčkově opeře v Brně. Od roku 1994 učí operní režii na HF JAMU.

¹¹³ Josef Jelínek je významný český operní scénograf a kostýmní výtvarník. Působil například v Národním divadle v Praze, ve Státní opeře v Praze. Je držitelem řady ocenění za výtvarnou činnost. Pro divadlo DJKT navrhoval kostýmy například k operetě Polská krev Oskara Nedbala.

¹¹⁴ Aleš Valášek vystudoval divadelní fakultu AMU v Praze obor Kostým a maska. Spolupracuje s různými divadly v Čechách i v zahraničí. Získal několik ocenění, v roce 2009 mu byla udělena v londýnském Národním divadle cena nejvýraznější osobnost světové scénografie.

Tomáš Pilař patří také k vyhledávaným režisérům různých společenských akcí, plesů v opeře a slavností masek.

První spolupráce Tomáše Pilaře s plzeňskou operou DJKT byla na opeře Voják a tanečnice Bohuslava Martinů. Premiéra proběhla 25. 1. 2014. V rámci festivalu Opera 2015 se s touto inscenací předvedla plzeňská opera 29. 1. 2015 v Národním divadle v Praze a sklidila velký úspěch. „*Mým velkým životním přáním je postupně zinscenovat režijně všechny opery od Bohuslava Martinů, protože každá jeho opera je něčím atraktivní a zatím jsem na něj měl nejvíc štěstí.*“¹¹⁵ K jeho dalším dílům od Martinů patří třeba Slzy nože (2011).

Od sezóny 2014/2015 se stal uměleckým šéfem souboru opery DJKT. Stal se tak nejmladším umělcem na tomto postu. Mimo to se stále věnuje režii a jeho zatím poslední v divadle J. K. Tyla byla Aida Giuseppe Verdiho, která měla premiéru 18. 10. 2014 a hudebního nastudování se ujal dirigent František Drs¹¹⁶.

V letošním roce 2015 se plzeňští diváci mohou těšit na operu Libuše Bedřicha Smetany, které se Tomáš Pilař společně s ředitelem divadla DJKT Martinem Otavou¹¹⁷ ujme režijně. V příštím roce se chopí režie scénického oratoria Johanky z Arku na hranici Artura Honeggera a dále například Rusalky Antonína Dvořáka.

Obrázek 18 – Tomáš Pilař

¹¹⁵ Z rozhovoru s Tomášem Pilařem dne 24. 3. 2015

¹¹⁶ František Drs je dirigent a houslista. V divadle DJKT působil nejdříve jako koncertní mistr a později jako dirigent. V jeho repertoáru je více než 30 nastudovaných oper a 12 baletů.

¹¹⁷ Martin Otava je operní režisér a pedagog na AMU v Praze. Od 1. 9. 2014 zastává funkci ředitele divadla DJKT.

4.3 dirigenti

Petr Kofroň

Narodil se roku 1955 v Praze. „*Od šesti let jsem normálně hrál na klavír, jako mnoho vrstevníků, později jsem hrál víc než vrstevníci, po gymnáziu jsem chtěl jít na AMU obor klavír, ale nakonec jsem šel na skladbu a dirigování do Brna.*“¹¹⁸ Roku 1974 nastoupil ke studiu skladby na brněnskou Janáčkovu akademii múzických umění do třídy Aloise Piňose. Během studií navštěvoval i soukromé hodiny Marka Kopelenta, a to v letech 1971–1979. Po studiích působil jako učitel na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v letech 1980–1988. Na začátku 70. let se začal více projevovat jako skladatel, kdy se ve své rané tvorbě zabýval hudbou konceptualismu¹¹⁹, později se začal zabývat grafickými partiturami a hudbou popu a rocku – například muzikál *Magická flétna*, za kterou získal roku 2006 cenu Alfréda Radoka¹²⁰.

Roku 1983 spoluzaložil s dalšími skladateli Martinem Smolkou a Miroslavem Pudlákem Agon ORCHESTRA. Od devadesátých let je Petr Kofroň v orchestru jako dirigent a věnuje se i dramaturgii. Pod jeho taktovkou provedli několik koncertů – například *Počátky české Nové hudby* (1993), *E. F. Burian* (2004) nebo *Grafické partitury Milana Adamčiaka* (2012). Kofroň se spolu s orchestrem věnuje také hudbě minimalismu. Z významnějších jmenuji zejména americké skladatele tohoto stylu – Philip Glass a Steve Reich. Agon ORCHESTRA s Petrem Kofroněm vystupovali na řadě evropských pódii, například *Varšavská jeseň*, berlínský *Konzerthaus* a jiné. Koncertovali i po Americe, například v *Lincoln Centre* v New Yorku. Orchester hraje pravidelně i na velkých festivalech v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Z výraznějších uvedu festival *Next Wave*¹²¹ (*Příští vlna*), kde v roce 2007 vystupovali společně s Ivou Bittovou. Soubor se věnuje výhradně soudobé vážné hudbě a působí dodnes.

Do plzeňské opery DJKT nastoupil roku 1996, a to do funkce uměleckého šéfa souboru. „*K opeře jsem se dostal v podstatě omylem, protože v rámci tzv. experimentální hudby to byl žánr opovrhovaný. V roce 1996 jsem nabídku ředitele k řízení opery DJKT vzal jako výzvu k prozkoumání orientálních krajín.*“¹²² Tuto funkci vykonával do roku

¹¹⁸ Z rozhovoru s Petrem Kofroněm dne 10. 2. 2015

¹¹⁹ Konceptualismus – hudební směr hledající možnosti pohybu zvuku v prostoru apod.

¹²⁰ Alfréd Radok – český divadelní režisér a zakladatel *Laterny magiky*. Žijící v letech 1914–1976. Byl vyznamenán řádem T. G. Masaryka a divadelní ceny nesou jeho název.

¹²¹ *Next Wave* – pražský festival věnující se prezentaci alternativy různých uměleckých forem, žánrů a oborů.

¹²² Z rozhovoru s Petrem Kofroněm dne 10. 2. 2015

2006. Během ní přizval na spolupráci řadu významných soudobých režisérů. „Vzpomínám rád na všechny tituly, které se mi líbily divadelně. Režie Niny Vangeli, Jiřího Pokorného, Michala Dočekala, Jiřího Heřmana.“¹²³ Jiří Heřman¹²⁴ se ujal režie opery *Bludný Holanďan* Richarda Wagnera. Inscenace měla premiéru 24. 1. 2004 pod taktovkou právě Petra Kofroně. „*Prosté kostýmy osvobozené od historické popisnosti. Plážové lehátko jako jediná rekvizita. Symbolické gesto a řád prostoru místo psychologického „napodobování“.* Zcela jistě nejoriginálnější wagnerovská inscenace na českých jevištích.“¹²⁵ Tato velkolepá opera byla pro své originální ztvárnění oceněna Cenou Sazky a Divadelních novin.

V roce 2000 v DJKT Petr Kofroň nastudoval svou první operu *Šárka* od Zdeňka Fibicha. Této významné české opery se ujal další kontroverzní režisér Jiří Pokorný¹²⁶. „*Premiéra Šárky v lednu letošního roku vzbudila velké emoce, především konzervativní diváci nepřijali civilní kostýmy a svérázné rekvizity, během premiéry dokonce část obecenstva odešla. S Jiřím Pokorným jsme se snažili připravit živé, aktuální divadlo. Chtěli jsme se zbavit pseudomytologických prvků, které celé dílo odvádí do vzdálené a nezávazné roviny.*“¹²⁷

Roku 2002 se Petr Kofroň opět společně s režisérem Jiřím Pokorným ujali další opery, u diváků vyvolávající záporné ohlasy, a to opery *Kunálovy oči* Otakara Ostrčila.

„*Hlavní ideou díla je potření zla dobrem. Tuto základní myšlenku však režie Jiřího Pokorného zcela ignorovala. Středobodem režijního pojetí se stal vykořeněný sexuální vztah královny k nevlastnímu synovi Kunálovi. Vedle pěvců zpívajících po stranách orchestrů převzaly veškerou akci na jevišti loutky, s komicky rozvíranými čelistmi i přehnanou hereckou akcí. Nejmarkantnější to bylo u loutky královny, která při svém výlevu vášně porazila a posléze obkročila sloup, nápadně připomínající nejintimnější část mužského těla. Před loutkovou scénou ještě zapózoval a zapěl dámský sbor v rouškách s odhalenými pasy rozdílné estetické kvality. Dílo zkázy dokonalo titulovací zařízení*

¹²³ Z rozhovoru s Petrem Kofroněm dne 10. 2. 2015

¹²⁴ Jiří Heřman – patří mezi nejvyhledávanější současné režiséry. V plzeňské opeře se chopil režie zatím třikrát. Poprvé roku 2002 v *Samson a Dalila* od Camille Saint-Saëns, roku 2004 *Bludný Holanďan* a nejnověji roku 2013 ve *Faustovi* a *Markétce* Charlese Gounoda.

¹²⁵ Online citováno – <http://www.jiriherman.com/>

¹²⁶ Jiří Pokorný – vystudoval obor režie na AMU. V letech 1999–2002 působil jako šéf divadla HaDivadlo, kde se podílel režijně na inscenacích. V letech 2002–2006 byl režisérem Divadla na Zábradlí. V DJKT režíroval operu *Šárka* od Zdeňka Fibicha (2000) a *Kunálovy oči* Otakara Ostrčila (2002).

¹²⁷ Online citováno – <http://archiv.ihned.cz/c1-768130-skandalni-opera-sarka-zazni-naposled>

*tlumočící z češtiny do češtiny, svědčící o režisérově naprosté rezignaci na srozumitelnost pěvecké deklamace.*¹²⁸

Z dalších děl nastudovaných Petrem Kofroněm v plzeňské opeře jmenuji například Hubičku roku 2000 (Bedřich Smetana), Ariadna na Naxu roku 2001 (Richard Strauss).

Z divadla J. K. Tyla na nějaký čas odešel a po svém návratu nastudoval v roce 2011 například Knížete Igora (Alexandr Porfirjevič Borodin), v roce 2012 operu V kárném táboře 2012 (Philip Glass), roku 2013 Toscu (Giacomo Puccinni) a roku 2014 Vojáka a tanečnici (Bohuslav Martinů).

A jak sám Petr Kofroň hodnotí své působení v plzeňském divadle? *„Mluvíme-li o letech 1996–2004, první rok velice těžký – zorientovat se v operním světě. Pak období mírně těžké – nepříjemnosti kolem tzv. kontroverzních inscenací. Poté období jaksí stabilizované, nakonec s vědomím nepřekročitelnosti určitých hranic a konec bezvýhodný.*¹²⁹

Obrázek 19 – Petr Kofroň

¹²⁸ Online citováno – <http://www.scena.cz/index.php>

¹²⁹ Z rozhovoru s Petrem Kofroněm dne 10. 2. 2015.

Ivan Pařík

Narodil se v roce 1945 v Praze ve významné hudebně založené rodině. Oba rodiče ho tedy mimořádně ovlivnili. Jeho otec Otakar Pařík byl v posledních letech života významným dirigentem Filmového symfonického orchestru v Praze. Z období jeho působení v orchestru pochází například hudba k dětskému filmu Bajaja (1950). Byl také zakladatelem a šéfem Janáčkovy filharmonie v Ostravě. Matka Marie Vojtková byla špičková operní pěvkyně a pedagožka a po ní zdědil vztah k opeře.

Až do nástupu na konzervatoř se vzdělával pouze soukromě. Za velmi významné považuje Ivan Pařík soukromé studium kompozice u profesora Zdeňka Hůly¹³⁰, u kterého začal jako devítiletý chlapec. Prvním učitelem dirigování na Pražské konzervatoři byl Václav Smetáček¹³¹. Po gymnáziu vystudoval na Pražské konzervatoři kompozici, dirigování a klavír. V dirigování se dále vzdělával na AMU v Praze u profesorů Aloise Klímy, Bohumíra Lišky a Roberta Broka¹³². Studoval také HAMU v Praze a dál ve svém vzdělání pokračoval ve Vídni u profesora Hanse Swarowského¹³³, který byl velice uznávaný učitel dirigování a k jehož žákům patří mimo jiné Claudio Abbado¹³⁴ a Zubin Mehta¹³⁵.

Na pražské AMU nastudoval první operu Figarovu svatbu (Wolfgang Amadeus Mozart). Za dobu svých zdejších studií se ujal celkem čtyř obsazení. V letech 1970–1974 působil Ivan Pařík jako korepetitor a asistent dirigenta v Národním divadle v Praze. Jeho debutem v Národním divadle byly Hoffmanovy povídky (Jacques Offenbach) v roce 1972. Roku 1975 dělal konkurzní představení v Plzni do divadla J. K. Tyla. Shodou okolností také Hoffmanovy povídky. Od sezóny roku 1996 byl v DJKT angažován a provedl zde několik významných oper, jako byla například Julietta (Bohuslav Martinů), La Bohéme (Giacomo Puccini). V letech 1988–1992 působil v DJKT

¹³⁰ Zdeněk Hůla (12. 5. 1901 – 12. 1. 1986) byl významný český skladatel a teoretik. Skladbu studoval u Vítězslava Nováka. Mimo jiné byl profesorem na Pražské konzervatoři, kde učil harmonii, kontrapunkt a metodiku.

¹³¹ Václav Smetáček (30. 9. 1906 – 18. 2. 1986) byl významný dirigent, hobojista, skladatel a pedagog.

¹³² Alois Klíma, Bohumír Liška, Robert Brok – profesori dirigování na AMU v Praze.

¹³³ Hanse Swarowský (1899–1975) byl významný rakouský dirigent.

¹³⁴ Claudio Abbado (26. 6. 1933 – 20. 1. 2014) byl italský dirigent. Působil jako hlavní dirigent Vídeňské státní opery, byl ředitelem v milánském divadle La Scala, šéfdirigent londýnského filharmonického orchestru nebo berlínské filharmonie. V roce 1966 vystupoval na Pražském jaru.

¹³⁵ Zubin Mehta (19. 4. 1936) je velice významný dirigent indického původu. Působil v řadě významných operních domech, jako je například Metropolitan opera v New Yorku, Londýn, Miláno a další. V roce 1990 a 1994 dirigoval koncert třech tenorů – Luciana Pavarottiho, José Carrerase a Plácida Dominga. Z dalších významných činů se dá považovat zorganizování koncertu za oběti tsunami ze 6. 12. 2004.

jako šéfdirigent a později i jako šéf opery. Z tohoto období patří k důležitým titulům například Simon Boccanegra (Giuseppe Verdi), kde zpívala Eva Urbanová. Z jeho posledního působení v DJKT začínajícího roku 2006 můžu vzpomenout například na Kouzelnou flétnu (Wolfgang Amadeus Mozart) nebo Jakobína (Antonín Dvořák). Zároveň zastával opět místo šéfdirigenta. „*Mojí oblastí opery jsou díla od Wolfganga Amadea Mozarta do první poloviny 20. století. Opera pro mě začíná prostě Mozartem.*“¹³⁶

Roku 1981 byl asistentem Wolfganga Sawallische¹³⁷ při opeře Tristan a Isolda (Richard Wagner) a o rok později 1982 asistentem Georgi Schultemu při opeře Prsten Nibelungův (Richard Wagner). Jako dirigent působil v několika divadlech v České republice i v Rakousku, kde byl také šéfdirigentem Stadttheater Klagenfurt v letech 1992–1997.

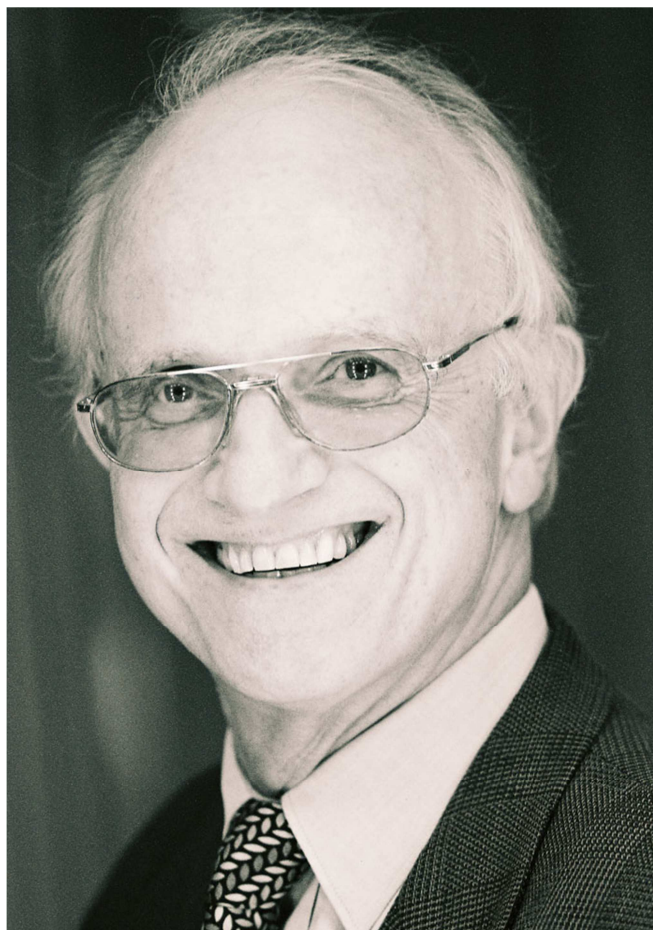
Dále v letech 1998–2011 byl řádným profesorem a hudebním šéfem jedné ze tří operních tříd na vídeňské vysoké škole. Stejnou funkci vykonával i o rok později 2012 na univerzitě Mozarteum v Salzburgu. Od roku 1990 každý rok dirigoval operní letní festival Open air v Garsu v Rakousku, kde provedl nastudování například Rigoletta (Giuseppe Verdi), Turandot (Giacomo Puccini) nebo Toscu (Giacomo Puccini).

Ivan Pařík je jedním ze tří zakladatelů festivalu Smetanovské dny. Plzni také vděčí za pobyt ve městě Sverdlovsk, dnešní Jekatěrinburg v Rusku, ke kterému Plzeň měla v té době družební vztah. Rusové zde provedli operu Pohádka o caru Saltánovi (Nikolaj Rimskij Korsakov) a Ivan Pařík společně s týmem divadla J. K. Tyla u nich pak provedli první uvedení Lišky Bystroušky v ruštině a v Rusku vůbec.

V současné době se věnuje už hlavně pedagogické činnosti, a to jak v Čechách, tak v Rakousku.

¹³⁶ Z rozhovoru s Ivanem Paříkem 22. 3. 2015

¹³⁷ Wolfgang Sawallisch (26. 8. 1923 – 22. 2. 2013) je německý dirigent a klavírista.

Obrázek 20 – Ivan Pařík

Jiří Štrunc

Narozen v roce 1969 v Karlových Varech. „*K hudbě jsem se dostal díky rodičům. Otec je dosud sbormistr a matka hraje na flétnu v karlovarském orchestru, takže jsem vyrůstal jako dítě muzikantů. Začal jsem hrát na housle a později jsem si založil na konzervatoři vlastní studentský orchestr, kde jsem nejprve hrál a později začal dirigovat. A tím to vlastně začalo.*“¹³⁸

Vystudoval hru na housle na Konzervatoři v Plzni (1990) a obor dirigování na Akademii múzických umění v Praze (1995). V roce 1993 absolvoval studijní pobyt na Guildhall School of Music v Londýně a mistrovské kurzy u prof. Helmutha Rillinga (1992–1993, Praha, Stuttgart, USA). Získal řadu ocenění na Mezinárodní dirigentské soutěži Pražské jaro 1995 (Cena pro nejlepšího českého účastníka, Cena Nadace Gideona

¹³⁸ Z rozhovoru s Jiřím Štruncem dne 3. 2. 2015.

Kleina, Cena na památku dirigenta Rafaela Schächtera a Cena hlavního města Prahy). Od začátku své profesionální kariéry (1995) se Jiří Štrunc soustavně věnuje intenzivní spolupráci jak s operními domy, tak i se symfonickými orchestry v České republice i v zahraničí.¹³⁹

V Divadle Josefa Kajetána Tyla v Plzni je Jiří stálým dirigentem od roku 1997. První inscenací, kterou nastudoval sám, byl Mefistofeles. „*Nejvíce mne zasáhla tato monumentální opera, režírovaná velice avantgardní režisérkou Ninou Vangeli*¹⁴⁰. *Spolupráce s ní byla velice bouřlivá.*“¹⁴¹

Od té doby nastudoval v plzeňské opeře desítky operních titulů od českých i světových autorů. Ve sledovaném období od roku 2000 to byla například opera Samson a Dalila francouzského hudebního skladatele Camille Saint-Saëns, kde se coby režisér objevil v Plzni poprvé někdejší člen operního sboru Jiří Heřman, pozdější šéf opery Národního divadla v Praze. Mezi další tituly patří Bizetova Carmen, Pucciniho Madama Butterfly, Smetanova Prodaná nevěsta, Verdiho La Traviata a Trubadúr, které Jiří Štrunc dirigoval také na šestitýdenních zájezdech opery DJKT v Japonsku v letech 2003 a 2005. Následoval by dlouhý výčet titulů, například Čajkovského Eugen Oněgin, Wagnerův Bludný Holanďan, Pucciniho Manon Lescaut, Verdiho Nabucco, celá řada oper Wolfganga Amadea Mozarta a mnohé další, ve kterých předal své umění nejen plzeňskému publiku.

Od roku 2003 je možné sledovat kariéru pana dirigenta Jiřího Štrunce ve Státní opeře Praha, v níž přijal roku 2006 stálé angažmá a kde diriguje celou řadu operních titulů. V sezóně 2014/2015 mu bylo svěřeno nastudování a provedení opery Giuseppe Verdiho Macbeth. Spolupracuje také s operou Národního divadla v Praze, kde se představil v inscenacích oper Rusalka, Čert a Káča a La Traviata.

Za povšimnutí jistě stojí též bohatá spolupráce s řadou českých i světových symfonických orchestrů, jako je například Gunma Symphony Orchestra a Yamagata Symphony Orchestra, Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, Český národní symfonický orchestr, Filharmonie Bohuslava Martinů ve Zlíně, Pražská komorní

¹³⁹ Jiří Štrunc – Biography [online]. [citováno 2015-01-13]. Dostupné z: <<http://jiristrunc.cz/biografie.php>>.

¹⁴⁰ Nina Vangeli (* 17. října 1946, Praha) je přední divadelní a taneční publicistka současné české kulturní scény, divadelní a operní režisérka, choreografka, překladatelka. Zaměřuje se zejména na současný tanec, alternativní tanec a divadlo a tzv. cross-over. *Nina Vangeli – Wikipedie*. [online]. [citováno 2015-01-13]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Nina_Vangeli>.

¹⁴¹ Z rozhovoru s Jiřím Štruncem dne 3. 2. 2015.

filharmonie, Plzeňská filharmonie, Karlovarský symfonický orchestr, Filharmonie Hradec Králové a Jihočeská komorní filharmonie.

„Mám spoustu vzorů. Díky internetovým serverům může každý sledovat všechny světové dirigenty a jejich analytickou práci s dílem, což je velice inspirativní.“ Nezbyvá než popřát, aby se přetavila tato inspirace i do vlastních provedení a radost z nich také do ocenění tohoto již velmi zkušeného dirigenta nejen na domácí operní scéně.

Obrázek 21 – Jiří Štrunc

4.4 sbormistři

Zdeněk Vimr

Narozen v Plzni v roce 1952. Absolvoval v roce 1975 v kombinaci studijních oborů český jazyk – hudební výchova na Pedagogické fakultě v Plzni, kde si v roce 1985 dodělal

doktorát z pedagogiky. V roce 1994 habilitací na Ostravské univerzitě veřejným koncertem s Novou Českou písni získal titul docent pro obor hudební výchova – sbormistrovství.

Na své muzikantské začátky zavzpomínal pan Vimr pro mne takto: „*Absolvoval jsem 2 cykly hry na klavír v ZUŠ ve Starém Plzenci, z gymnázia jsem nastoupil ke studiu učitelství pro ZŠ na PF v Plzni. V té době jsem byl přijat jako tenor do České písni (sbormistr Zdeněk Lukáš), na PF jsem založil smíšený komorní sbor ze spolužáků, tzv. „Sboreček“. Velkým impulzem pro sbormistrovskou práci mi byli dr. Jaromír Klobouk na katedře a samozřejmě především Zdeněk Lukáš.*“¹⁴²

Od roku 1976 učil na Pedagogické fakultě v Plzni a začal postupem času sbírat ocenění za svoji sbormistrovskou práci. V roce 1992 to byla Cena za nejlepší dirigentský výkon na Festivalu sborového umění Jihlava, v roce 1993 pak 1. místo v národní soutěži komorních sborů v Jihlavě se sborem Nová Česká píseň. Absolutní vítězství v mezinárodní soutěži komorních sborů v Jihlavě s Novou Českou písni přišlo až v roce 2001. Také v několika zahraničních soutěžích získal se svým sborem přední umístění (Nidderau-SRN, Mainhausen-SRN, Tolosa-Španělsko, Praha).

„*K opeře jsem byl přizván v roce 1994, kdy jsem byl požádán vedením DJKT o „reformu“ v té době přestárlého sboru opery. První operou byl Rigoletto v režii Martina Otavy, s dirigentem Františkem Drsem. To byla svým způsobem pro mne i opera "osudová" – práce mne velmi bavila a místo předem plánovaného krátkodobého angažmá jsem v DJKT dodnes, tedy 21 let. Nejráději vzpomínám na operu Dido a Aeneas (vynikající inscenace – režie A. Pitínský, dir. V. Spurný), kdy se podařilo vybrat výborný komorní sbor. Dále především větší "sborové opery" – Hry o Marii, Turandot, Kníže Igor, Boris Godunov aj.*“

Dále se Zdeněk Vimr podílel na vydání celé řady kompaktních disků, především se sborem Nová Česká píseň. Ve sborovém repertoáru se stal respektovaným odborníkem na dílo již zesnulého Zdeňka Lukáše, u kterého je v současné době dokonce správcem jeho hudební pozůstalosti.

¹⁴² Z rozhovoru se Zdeňkem Vimrem dne 22. 3. 2015.

Obrázek 22 – Zdeněk Vimr

4.5 dramaturg

Zbyněk Brabec

Narodil se roku 1956 v Praze. „K hudbě jsem se dostal již v dětství, protože jsem vyrůstal v hudbymilovné rodině. Jako dítě jsem se stal členem Kühnova dětského sboru a jako jeho člen jsem asi v osmi letech poprvé vystoupil na jevišti v Dvořákově Jakobínu na scéně tehdejšího Smetanova divadla v Praze. Tehdy jsem poznal divadelní prostředí (účinkoval jsem v dalších devíti operách) a divadlo si zamiloval, a proto logicky mé další směřování bylo k hudbě a divadlu.“¹⁴³ Vystudoval zpěv na Pražské konzervatoři

¹⁴³ Z rozhovoru se Zbyňkem Brabcem dne 5. 4. 2015

u profesora Zdeňka Jankovského¹⁴⁴. V letech 1977–1978 během své prezenční vojenské služby působil v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého.

V roce 1980 nastoupil své první angažmá v DJKT v Plzni jako sólista operety, o rok později se stal sólistou opery. Jako tenorista vytvořil přes osmdesát operních a operetních rolí, z nichž jmenuji například Prince (Antonín Dvořák – Rusalka), Vaška (Bedřich Smetana – Prodaná nevěsta), Ferranda (Wolfgang Amadeus Mozart – Così fan tutte), Dona Ottavia (Wolfgang Amadeus Mozart – Don Giovanni), Almavivu (Gioacchino Rossini – Lazebník sevillský), Alfreda (Giuseppe Verdi – La Traviata, Johann Strauss – Netopýr), Fausta (Charles Gounod – Faust a Markétka) nebo Hoffmana (Jacques Offenbach – Hoffmanovy povídky). „*Pro mne významná role? Nevím, zda bych nějakou takovou označil. Zpíval jsem jich přes osmdesát. První velké úspěchy jsem měl jako Vašek v Prodané nevěstě. Vůbec nejčastěji jsem asi zpíval Dona Ottavia v Mozartově Donu Giovannim, v angažmá v německém Plauen jsem měl obrovský úspěch svou první rolí Ferrandem (Così fan tutte), za roli Chapeloua v Polstilionu z Lonjumeau jsem byl nominován na Cenu Thálie. Celkově k mým nejoblíbenějším rolím patřil Tamino (Wolfgang Amadeus Mozart – Kouzelná flétna), Princ (Antonín Dvořák – Rusalka), Faust (Charles Gounod – Faust), Sou-Chong (Franz Lehár – Země úsměvů), Bárinkay (Johann Strauss – Cikánský baron) a Nicolo Paganini (Franz Lehár – Paganini).*“¹⁴⁵

Kromě plzeňského působení hostoval na všech našich operních scénách. Kromě Opavy to pak byla trvalejší spolupráce s Jihočeským divadlem, Státní operou Praha a Divadlem F. X. Šaldy v Liberci. Pět let byl také sólistou opery v Theater der Stadt ve městě Plauen. Bohatá byla také jeho koncertní činnost. Za ztvárnění role Chapeloua (Adolph Charles Adam – Postilion z Lonjumeau) byl nominován na Cenu Thálie za rok 1996. Hostoval také v řadě evropských zemí a čtyřikrát v Japonsku.

V současné době působí v DJKT jako dramaturg opery, přičemž tuto funkci zastává již od roku 1984. Opeře se věnuje i teoreticky, vedle dramaturgické činnosti v DJKT v Plzni pravidelně přispívá do Hudebních rozhledů a spolupracuje se stanicí Vltava Českého rozhlasu. Byl činný také v Jednotě hudebního divadla. Dlouhodobě působí v operní porotě pro udílení Cen Thálie a od roku 2010 je jejím předsedou, je také členem

¹⁴⁴ Zdeněk Jankovský byl významný český tenorista a pedagog. Dlouhá léta působil jako sólista v plzeňské opeře a později přešel do Národního divadla v Praze.

¹⁴⁵ Z rozhovoru se Zbyňkem Brabcem dne 5. 4. 2015.

Kolegia Cen Thálie. Věnuje se též pedagogice na Konzervatoři v Plzni a na Pražské konzervatoři, kde vedle sólového zpěvu vyučuje několik teoretických předmětů a spolu s profesorkou Jitkou Soběhartovou¹⁴⁶ stál u obnovení předmětu Operetní herectví, kde se studenty nastudoval výstupy z operet a tři inscenace: Noc v Benátkách (Johann Strauss), Žebravý student (Karl Millöcker) a Polská krev (Oskar Nedbal).

Roku 2009 absolvoval studium operní režie na brněnské JAMU a získal titul MgA. Na JAMU nastudoval Lidský hlas (Francis Poulenc) a Prima la musica, poi le parole (Antonio Salieri).

Režijní činnost Zbyňka Brabce je bohatá také v plzeňské opeře. Roku 2008 se chopil inscenací Španělská hodinka (Maurice Ravel) a Sestra Angelika (Giacomo Puccini). Rok po té, tj. 2009, se ujal Panny Orleánské (Petr Iljič Čajkovskij). Další výraznou režii byl Don Giovanni (Wolfgang Amadeus Mozart), kterého pojal velmi moderně a posunul děj opery z minulosti do současnosti. Z posledních inscenací v režii Zbyňka Brabce pak musím jmenovat Čardášovou princeznu Emmericha Kálmána, která měla u diváků velký úspěch.

Kromě režírování v divadle DJKT se věnuje režii i Severočeském divadle v Ústí nad Labem (Bohuslav Martinů – Veselohra na mostě, Giacomo Puccini – La Bohème nebo Emmerich Kálmán – Hraběnka Marica), dále pak v Moravském divadle v Olomouci (Johann Strauss – Netopýr) nebo ve Slezském divadle v Opavě (Johann Strauss – Vídeňská krev).

¹⁴⁶ Jitka Soběhartová je česká sopranistka a sólistka Národního divadla v Praze. V současné době je vedoucí pěveckého oddělení na Pražské konzervatoři.

Obrázek 23 – Zbyněk Brabec

4.6 šéfové opery

V období od roku 2000 do roku 2015 se na postu šéfa opery vystříдалo celkem pět osobností. Modernista Petr Kofroň (viz kapitola 4.3) zastával tuto pozici spolu s funkcí šéfdirigenta do 31. července 2004. Po něm nastoupil konzervativní dirigent z Moravy Jan Zbavitel, který své působení v DJKT ukončil 31. července 2006. Příští šéf opery už nebyl dirigent, ale bývalý houslista Jan Pánek, který soubor opery vedl do 31. prosince 2012. Hudební skladatel Ilja Šmíd, jenž převzal žezlo vedení opery DJKT, vydržel jen do 31. srpna 2014 spolu s prozatímním ředitelem Iljou Rackem. Z výběrového řízení vzešel jako nový ředitel Martin Otava a ten na funkci šéfa opery dosadil mladého režiséra Tomáše Pilaře (viz kapitola 4.2).

Závěr

Musím přiznat, že téma mé diplomové práce bylo pro mne opravdu šťastnou volbou a samotný proces jejího vzniku mi přinesl mnoho příjemných chvil a zajímavých zážitků.

Nejprve jsem se okrajově zabývala historií plzeňské opery od jejích počátků v 19. století až do začátku zkoumaného období, tj. do roku 2000. Daleko zajímavější pro mne ovšem bylo období následující, které souvisí s mým současným působením v Divadle Josefa Kajetána Tyla v Plzni. Poté jsem se seznamovala s jednotlivými pětiletými časovými úseky, jelikož v této příspěvkové organizaci pracuji až od 1. září 2009.

Dále jsem se rozhodla přiblížit pohledem „zevnitř“ vybrané umělecké profese, které se podílejí na vzniku a provozování oper.

Následovala statistická část mé diplomové práce, kde jsem začala systematicky shromažďovat údaje o zapojení jednotlivých osobností do konkrétních inscenací. Zapisovala jsem jména dirigentů, režisérů, autorů scény a kostýmů i všechna jména interpretů zpívaných rolí. Zde na mne čekalo překvapení hned několik. Za patnáct let se soubor opery podílel celkem na sedmdesáti šesti premiérách oper a klasických operet (cca pět inscenací ročně), z nichž pět premiérových večerů zahrnovalo dva a více titulů. Děla českých autorů bylo dvacet dva, francouzských šest, ruských pět, oper W. A. Mozarta šest, osm klasických operet s účastí souboru opery. Italských oper ve sledovaném období zaznělo dvacet čtyři, z nichž osm od Giuseppe Verdiho a sedm od Giacoma Pucciniho.

Velkým překvapením pro mne bylo množství osobností, které se v našem divadle za tak krátkou dobu vystřídalo. Patnáct dirigentů, čtyřicet režisérů, čtyřicet scénografů, třicet sedm autorů kostýmů a tři sta dvacet pět sólistů a sólistek velkých i malých rolí. Zatímco opakovaná účast stejného režiséra byla výjimkou (např. Jan Burian, Jiří Heřman, Jana Kališová), u sólistů nacházíme celou řadu velmi vytížených jedinců během mnou zkoumaného období. Na základě získaných četností obsazování jednotlivých osobností a mého uvážení jsem se rozhodla detailně věnovat jen těm pro mne nejvýraznějším.

Neformální setkávání s těmito současnými ikonami plzeňského divadla za účelem sběru informací a zajímavostí bylo pro mne nejzajímavější částí mé diplomové práce. S obdivem a uznáním jsem naslouchala a zapisovala často překvapivé a neznámé údaje,

v nichž spatřuji také hodnotu mé práce. Velice všem za jejich vstřícnost děkuji. Byla pro mne povzbuzením.

Věřím, že moje závěrečná práce bude přitažlivá a cenná pro řadu čtenářů jak profesionálně zaměřených z oblasti opery, tak jejích amatérských příznivců. Zejména také proto, že městu Plzni byl přidělen statut Evropské hlavní město kultury 2015 a může se pyšnit novým moderním divadlem, otevřeným v září minulého roku.

Resumé

Autor summarize activities of the opera company at the J. K. Tyl Theatre with the focus at the period between years 2000 and 2015.

This Diploma thesis is dealing with the most famous personalities which were participating on the formation (creation) and production of many operas.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

- Bártová, Jindřiška. *Operní režisér v minulosti a současnosti*. Vyd. 1. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2008, 60 s. ISBN 978-80-86928-38-8.
- BARVÍK, Miroslav. *Jak poslouchat hudbu*. Vyd. 2. Praha: Práce, nakladatelství ROH, 1962, 140 s.
- BRAUN, Pavel. *Opera v Plzni v letech 1800–1945*. Praha: Konzervatoř Praha, Diplomová práce, 1986.
- Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 1995–2000*. Plzeň: Divadlo J.K.Tyla, 2000, 69 s.
- Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 2000–2005*. Plzeň: Divadlo J.K.Tyla, 2005, 85 s.
- Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 2005–2010*. Plzeň: Divadlo J.K.Tyla, 2010, 174 s.
- Divadlo J. K. Tyla*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991.
- MICHALÍK, P., ROUB, Z., VRBÍK, V. Zpracování diplomové práce a bakalářské práce na počítači, 1. vydání, Plzeň: Západočeská univerzita, 2002. 67 s. ISBN 80-7082-921-4.
- PILAŘ, Tomáš. *Koncepce vedení opery DJKT pro léta 2014 – 2019*. Zkrácená verze, 2015.
- PUJMAN, Ferdinand. *Operní režie*. Praha Vyšehrad, 1940, 40 s.
- SMOLKA, Jaroslav. *Dějiny hudby*. Vyd. 1. Brno: Togga, 2001, 657 s. ISBN 80-902-9120-1.
- Sto let českého divadla v Plzni. 1865–1965*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1965, 309 s.
- ŠPELDA, Antonín. *Slavní plzeňské opery*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1986, 205 s.
- TROJAN, Jan. *Dějiny opery*. Vyd. 1. Praha, Litomyšl: Paseka, 2001, 482 s.
- ZICH, J.: *Kapitoly a studie z hudební estetiky*. Praha: Supraphon, 1987, 2016 s.
- Časopisy, programy divadelních představení, články z denního a odborného tisku.

Prameny

Vlastní audionahrávky s jednotlivými osobnostmi.

Internetové zdroje

Hučín, Ondřej. *Profil opery – Divadlo Josefa Kajetána Tyla* [online]. c2015, [citováno 2015-01-15]. Dostupné z: <<http://www.djkt-plzen.cz/cz/opera/profil-souboru>>.

Nina Vangeli – *Wikipedie* [online]. [citováno 2015-01-13]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Nina_Vangeli>.

Richard Samek – *Informace. Životopis* [online]. [citováno 2015-02-13]. Dostupné z:

<<http://http://www.richardsamek.cz/index.php>>.

Virtuální studovna divadelního ústavu [online]. Dostupné z: <<http://vis.idu.cz>>.

ZAHRADNÍKOVÁ, Andrea. *Sopranistka Ivana Veberová: Díky operě znám slovo láska v mnoha jazycích* [online]. Dostupné z: <<http://www.denik.cz/hudba/diky-opere-znam-slovo-laska-v-mnoha-jazycich-20130915-v13s.html>>. c2015, [citováno 2015-02-17].

Seznam příloh

- I. Vybrané fotografie z inscenací souboru opery DJKT
- II. Přehled operních a operetních inscenací, do kterých byl zapojen soubor opery DJKT v Plzni od roku 2000 do vzniku diplomové práce (4/2015)

Příloha I. Vybrané fotografie z inscenací souboru opery DJKT

Jakobín (A. Dvořák – Jiří Hájek, Pavel Horáček)

Gabriela Ubavič, Richard Samek

Rigoletto (G. Verdi – Gabriela Ubavič, Richard Samek)

Panna orleánská (P. I. Čajkovskij – Jana Foff Tetourová)

Dalibor Tolaš (*Frank*), Kamila Borovská (*Ida*)

Radka Schnoutková (*Adéla*), Dalibor Tolaš (*Frank*)

Netopýr (J. Strauss – Dalibor Tolaš, Kamila Borovská, Radka Schnoutková)

Přehled operních a operních inštrumentů			Soubor	Oper			Operní inštrument			Operní inštrument			Operní inštrument			Operní inštrument			Operní inštrument			Operní inštrument			Operní inštrument							
Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Operní inštrument	Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Operní inštrument	Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Operní inštrument	Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Operní inštrument	Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Operní inštrument	Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Operní inštrument	Oper	Operní inštrument	Operní inštrument	Operní inštrument		
[Detailed table content consisting of numerous rows and columns with data entries and colored headers]																																